

szüneti ajhullást

pontosan tudni... kosság történte... szüksége volt... Eppen... Stances... állt tegnap dél... szám alatt levő... onosai: Boiagian... ak a megvilokt... n üzleti könyveit... kiket meglepetés... csak a törvény... zott, tehát tör... nem bíró üzlei... tni. Az ügyész... voltak bevallani... vezettek és az... sra szánt, törvé... szterek éppen a... „rendezi” őket... ró kiszálltak te... elkobozták az... lló regisztrereket... adóhivatalnak... k és az adóhiva... zehasonlításából... y 1932-ben a cég... mat vállott be... millió lejt for... tényleges, tehát... ant könyvekben... lvek arról számol... szegeket fizettek... ivaltalnak, hogy... ák” őket. E meg... zsgálóbíró azon... pranosian és... ttásuk után, este... és okirathamisi... vézést becsá... tót bekísérték a

ották a német... nyeinek rádió... közvetítését

A vasárnapi... ési választások... tal kapcsolatban... meg, amely az... eltöltja a válasz... közvetítését ma... dégek számára... sát különösen a... szigorúan el-

losztatása... tartanak az... zavargások... an

Az egyetem... óban tovább tar... Most a mező... nak a véres anti... zások. A verekedő... számmal vannak a... t hallgatói közül... tatalom gumibotos... tte. A mezőgazda... főiskolát ideigle-

megtüntetetés... városban

olin belvárosában... ol ellenes tömeg... z akciót Viktoriá... amitos felrobban... g ezután ir forrá... közben angol zás... yákat rakott ang... szövetekből és ez

és Lapkiadó... Szécsényi Bar... 10 Telefon: 3-77

Taxa postálá... plátite in num... No. 224.713-929.
Szerkesztőség... és kiadóhiva... tal: Cluj-Ko... lozsvár, Str.

Baron L. Pop (v. Brassai-u.) 18.
Telefon: 3-77. Előfizetési árak:
Havonta 110, negyedévre 320, fél... évre 600, egészévre 1200 lej. Kül... földre: Havonta 1, negyedévre 3, fél... évre 6, egészévre 10 dollár. Hir... detések díjszabás szerint. Az „UJ... KELET” az erdélyi és bányási... sáidóság egyetlen napilapja. Cik... keink utányomását csak a for... rás megjelölésével engedjük meg.

ZSIDÓ POLITIKAI NAPILAP

Bérmertetlen... leveleket nem... fogadunk el... Késiratok... megörésését és visszaküldését nem... vállaljuk. Főszerkesztő dr. Marton... Ernő. Felelős szerkesztő Jámbar... Ferenc. Bukaresti szerkesztő: Há... szegi Ernő, Str. Matei Mila 18.
Kedd, 1933 november. 14.
5694. ÉV XVI. ÉVF.
CHESVAN 25. 255 SZAM.

I. G. Duca deznignált miniszterelnök

George Bratianu durván utasította vissza az óliberális párt együttműködési ajánlatát. Vaida magas királyi kitüntetéssel búcsuzott el a hatalomtól. A hétfő esti audiencián dönt el véglegesen az új kormány sorsa

Bucuresti-Bukarest, nov. 13. (Az Uj Kelet tud.) Az uralkodótól kapott megbízatásnak eleget téve, Duca hétfőn délután felhívta George Bratianu, közölvén, hogy tárgyalni óhajt vele. Bratianu azt válaszolta, hogy lakásán várja a liberális párt vezérét. Délelőtt fél tíz órakor Duca autójá stoppolt George Bratianu háza előtt. A két politikus, akik 1930 óta teljesen megszakították egymás között a személyes érintkezést, igen hidegen üdvözölték egymást. Megbeszélésük sikeres kiemelését már eleve megakadályozta az, hogy George Bratianu valóságos program-pontjává tette pártja számára a Ducával szembeni gyűlöletet. A két politikus közötti tárgyalások jéghideg atmoszférában folytak le és mindössze tíz percig tartottak. Duca tudomására hozta, hogy az uralkodó őt kormányalakítással bízza meg, feladatává téve azt is, hogy kerje George Bratianu közreműködését. George Bratianu azonnal azt válaszolta, hogy programatikusan és metódusbeli különbségek nehezen áthidalható mértékben megakadályozzák ezt az együttműködést.

George Bratianu visszautasítja Ducát
— Az ön pártjában — mondta George Bratianu — ellentétes áramlatok vannak, melyek megakadályozzák olyan azonnali intézkedések tételét, amelyeket az ország gazdasági téren a kormánytól elvár.
Duca kijelentette ezután, hogy nemcsak a kormányon való együttműködésről, hanem a liberális párt egységének helyreállításáról is szó van.
— A metódus kérdésében itt is eltérünk — replikázott George Bratianu. — En a liberális párt egyesülését nem tudom elképzelni az önök jelenlegi vezetése mellett.

Ilyen körülmények között az eszmecsere véget ért anélkül, hogy egyetlen lépéssel is előbbre jutottak volna a béke útján George Bratianu kategórikusan kijelentette, hogy nem hajlandó Ducával a kormányon együttműködni, még kevésbé hozzájárulni a liberális párt egyesüléséhez. A Duca által javasolt feltételek mellett, George Bratianu lakását elhagyva, Duca a következő nyilatkozatot tette az újságírók előtt:

Duca nyilatkozik Bratianu Györgynél tett látogatásáról
— Ma délelőtt fél tíz órakor meglátogattam George Bratianu urat és a kormányon való együttműködést javasoltam neki. George Bratianu ur kijelentette, hogy semmiféle együttműködésre nem hajlandó a liberális párttal.

Duca ezután Goga Octaviant kereste fel lakásán és félórán keresztül tárgyalt vele. Goga néhány órai gondolkodási időt kért Ducától, hogy a kormányban való részvétele kérdésében megkonzultálja párttársait. Ezután Duca visszatért lakására, ahol Dinu Bratianu, dr. Anghelescu, Franasovici, Tatarescu Xenii és a liberálisok más vezetői keresték fel, akiket hosszas eszmecsere folytatótt. Érdekes, hogy a vasárnapról hétfőre virradó éjszaka a liberális párt több vezetője azt tanácsolta Ducának, hogy ne menjen el George Bratianuhoz, aki vele szemben mindig kiméletlen hangot használt. A vasárnap délután folyamán George Bratianu lapja, a Miscarea rendkívüli kiadásban jelent meg, amelyben élesen támadta Ducát. Ez azonban azt válaszolta barátainak, hogy az adott körülmények

között nem érdekli őt a személyes kapcsolatok kérdése. Megbizást kapott az uralkodótól, hogy tegnap javaslatot George Bratianunak a kormányon való együttműködésre vonatkozólag, tehát köteles az uralkodó kívánságának eleget tenni.
Goga királyi audiencián
Ilyen körülmények között a kormányválság megoldására előreláthatólag csak a késő éjjeli órákban fog sor kerülni. Hétfőn délután négy órakor Goga Octavian audiencián jelent meg az uralkodó előtt és hat órakor Ducát fogadta. Ezek az audienciákon tisztázódnak, hogy az uralkodó conditio sine quanonként állította fel Ducának Gogával és George Bratianuval való együttműködés feltételét vagy pedig a meghiusult kibékülési

A vasárnapi kibontakozó tárgyalások

Bucuresti-Bukarest, nov. 13. (Az Uj Kelet tud.) A politikai válságból való kibontakozást kérelmettette az a tény, hogy az uralkodó az eredeti tervekől eltérően nem pénteken, hanem csak vasárnap délután kezdte meg a pártvezérek megkonzultálását, sőt a kormány hivatalos lemondása is csak vasárnap délután félekor történt meg. Eddig az időpontig tisztázódott az a kérdés is, hogy vajon rezsimváltás következne-e vagy pedig lehet-e még szó olyan átmeneti kormányformációról, amely a jelenlegi parlamentre támaszkodik. Titulescunak ebben az irányban folytatott tárgyalásai hajótörést szenvedtek Vaida kategórikus ellenállásán. A volt miniszterelnök semmilyen körülmények között nem volt hajlandó hozzájárulni ahhoz, hogy Mironescu elnöklete alatt újabb nemzeti parasztpárti kormány alakuljon. Akkor, midőn Vaida Sándor és Maniu, valamint Mihalache egyaránt távolították magukat egy ilyen kormányban való részvételtől, a Mironescu kabinet csak növelte volna a belső káoszt és bizonytalanságot. De maga Mironescu sem lelkesedett egy újabb miniszterelnökségért, amelyről tudta, hogy rövidéletű volna.

Vaida a választási kormány mellett

Ez a feltevés tehát eliminálódott és nem maradt az uralkodó számára más hátra, mint vagy választási kormányt kinevezni és a végleges kormányalakítást a választások kimenetelére bízni, vagy pedig a legerősebb ellenzéki párt: a liberálisok kezébe letenni a hatalmat. A semleges választási kormány eszméjéhez nemcsak Vaida Sándor, hanem a liberálisokon kívül az összes kispártok vezetői is esatlakoztak. Vaida Sándor különösképpen ragaszkodott ehhez az eszméhez és Mirto csüörtörtök éjjeli szinajai tárgyalásai főleg az uralkodónak ebbe az irányba való befolyásolását célozták. Vaida az elmult keddi audiencián, amidőn lemondása bekövetkezett, — mellékesen még Titulescu kormányt is ajánlott a királynak. az erőskezéről ismert Costachescu szenátusi elnököt jelölve a belügyminiszteri méltóságra. Ilyen kormány megalakulása hoz azonban a Titulescu hozzájárulása is szükséges lett volna, a külügyminiszter viszont kereken elutasította egy rövidéletű miniszterelnökség gondolatát. A választási kormány eszméje mellett azonban kitartott Vaida, bár tudta, hogy ez a megoldás nem tetszik az uralkodónak.

Ilyen előzmények után virradt Bukarestre vasárnap, midőn a kormány hiva-

kisérletek után most tiszta liberális kormány alakítható. Ebben az esetben a liberális kormánylista a következőképpen alakulna: Miniszterelnök I. G. Duca, külügyminiszter Titulescu, hadügyminiszter Uica tábornok, pénzügyminiszter Dinu Bratianu, alminiszter Victor Slavescu, földművelésügyi miniszter Sassu, iparügyi miniszter Victor Antonescu, kultusz miniszter dr. C. Anghelescu, munka és egészségügyi dr. Saveianu, közlekedésügyi Franasovici, igazságügyi Xenii. Miniszterelnökségi alminiszterek B. B. Bratianu és Eugen Titeanu, belügy Budurascu és dr. Augustin Pordea, földművelésügyi Negra. Feltűnt kelt Lepadatu volt kultuszminiszternek ebből a kombinációból való kimaradása.

Vaida hivatalosan benyújtja lemondását

Az uralkodó vasárnap délelőtt 11 órakor érkezett meg a fővárosba. Az udvari vonat a cetroceeni állomásra futott be, amelynek peronján azalkalommal összejöttek az uralkodó kifejezett kívánságának megfelelően a kormány összes tagjai — holott a protokoll csak a miniszterelnök, a belügyminiszter és az udvar tagjainak jelenlétét írja elő. Az uralkodó kezét fogott a lemondott miniszterelnökkel, néhány percig elbeszélgetett velük, majd a Calea Victoriein levő királyi palotába hajtatott, ahová rövid idő multán követte Tilea miniszterelnökségi alminiszter is. Az uralkodó azonnal audiencián fogadta Tileát, ezalatt pedig a kormány tagjai rövid minisztertanácsra ültek össze a miniszterelnökségen. Vaida Sándor néhány szóval válaszolt a politikai helyzetet, majd felhatalmazást kért és kapott a kormánytól arra, hogy benyújtsa lemondását az uralkodónak.

Ezután Vaida a királyi palotába hajtatott, ahová 12 óra 20 perckor, néhány perccel Tilea audienciájának befejezése után érkezett meg. Az uralkodó azonnal fogadta Vaidát, aki egy felőrárt töltött a királyi palotában. Tíz perccel egy óra előtt zöld skatulyával a kezében megjelent Vaida a királyi palota kijáratánál, amelynek lépcsőjét elárasztották az újságírók. A különböző kérdésekre való megválaszolás elől azonban kitért Vaida, sőt ezáltal elmaradt a szokásos latin citátum is. Mindössze annyit mondott, hogy benyújtotta lemondását, majd kinyitva a zöld dobozt, megmutatta az újságíróknak az I. Ferdinánd rend nagyszalagját. Ez az egyetlen kitüntetés, amelyet Vaida még megkapott. A lemondott miniszterelnök birtokosa többek között a legnagyobb kitüntetésnek, az I. Királyi rend nagyszalagjának, amelyet trónörökös korában a jelenlegi uralkodó viselt.

A lemondott miniszterelnök Mária királynénél ebédelt

Vaida az újságíróktól megszabadulva autóbá ült és a cetroceeni királyi palotába hajtatott, ahol Mária királyné a lemondott miniszterelnököt feleségével és Tilea volt miniszterelnökségi alminiszterrel együtt ebédelt látva vendégül. Ezalatt az uralkodó is megebedelt és délután fél háromkor már megkezdődött a politikai és pártvezérek tekintélyes számának (Folytatása a 8-ik oldalon.)

VILÁG TÜKRE

A zsidó író az árja világban

— Max Brod új regénye —

A közeli napokban jelenik meg dr. Max Brod, a Prágában élő kiváló zsidó elbeszélő, drámaíró, lírikus és essayista legújabb regénye. A könyv címe: „A nő, kiben nem családhatunk”. Az író baráti környezetében sokat beszélnek a készülő műről, mely iránt irodalmi körökben rendkívül nagy érdeklődés nyilvánul meg. A Zsidó Távirati Iroda egyik munkatársának sikerült megtudnia, hogy Max Brod új könyve a zsidó költő helyzetét vázolja az árjaviságban. Az ITA munkatársa felkereste Max Brodot és nyilatkozatot kért tőle új regényére és a ma élő zsidó költő lelki magatartására vonatkozólag. Max Brod rendkívül érdekes nyilatkozatában többek között a következőket mondotta:

„A nő, kiben nem családhatunkunk” című regényem november végén jelenik meg az Allert de Langus amsterdami vállalat kiadásában. Ebben a regényben egy zsidó író, névszerint Justus Spira sorsát írom le, aki 1932 nyarán a német antiszemitizmus gyűlöletkítőre után, amely akkor még csak a választási eredményekben és egyes lapokban jutott kifejezésre, — rendkívül sokat szenved, mert éppen a gyűlölet, amely Wilder Oszkár szavaival élve „csak az elveszett lelkeket ragadja magával”, volt az, ami a legtovább állott föle. Justus Spira kezdetül fogva cionista gondolatvilágban élt, e gondolatvilágot azonban nem élt végig teljes mértékben és így kulturális tekintetben a német nyelvkör gyökereződött bele. A német föld és a legjobb német szellem, melyet Goethe, Adalbert Stifter, Schumann alakított ki, — ez volt az ő hazája!

Es most tudomásul kell vennie, hogy ő száműzetett ebből a világból, melyet szíve mélyén a magáénak érzett és a magáénak tudott. Magárahagyatva, az embergyűlölet elől egy szanatóriumba menekül. 1932 júliusában történik ez és itt kezdődik tulajdonképpen a regény. Az előzmények csupán hősöm fejlődését vázolják ezen időpontig.

Magam is 1932 nyarán messzire visszanyuló élmények és tervek alapján láttam hozzá a regény megírásához. Amikor azonban tényleg bekövetkezett a nagy átalakulás Németországban, melynek előrelátása jegyében íródott meg a könyv kétharmad része, rendkívül nehéz volt számomra a könyv továbbírása. Minden erőmmel azon voltam, hogy ne keseredjem el. Hiszen a németiség iránti szeretet volt hősömmnek egyik alapvonása. Eppen eme szeretet következtében kerül konfliktusba a külvilággal, amely kitaszítja őt. Amit azonban buskomor, aggódo fantáziával írtam meg az elidegenedés legtovábbi lehetőségéről, mindazt egyszerűbe tulszárnyalta a durva valóság. Nem volt könnyű megőriznem a mérsékelt hangot, az összes érveket igazságosan mérlegelő szemléletet hősöm nevéhez („Justus”) méltóan. Most azonban hogy a könyv elkészült már, azt hiszem, éppen ez az ideálja az igazságosságnak, melyhez egész munkám folyamán sebezett szívvel ragaszkodtam, adja meg a könyvnek azt az értéket, mely kiemeli az izgatott polemikus irodalom tömegéből és utmutatásul szolgál mindazoknak, akik a megértést keresik a népek között.

A fősúlyt a „távolság” (Distanz) fogalmára helyeztem. A viszonyok kedvezőtlen átalakulása kioltja azt a gyöngéd szeretetet, mely a zsidó író és egy árja német nő között fejlődik ki. „A nő, akiben nem családhatunk” végeredményben mégis családást kélt, miután az ideoda való ingadozás hul-

SELECT MOZGO

Ma:

Láthatatlan gárda

Főszerepekben: Brigitta Helm, Carl Ludwig Djehl, Homolka Oszkár, Theodor Loos.

lámzása megrendíti akarataiban, de az ilyen mélyenérzett kapcsolatból kifejlődött belátás is végső fokon olyan eredmény, amely megérdemli a fáradságot és az átélte szivgyötrelmeket. Hiszen eme kapcsolat szimbólumában Justus Spira nemcsak az egyéni szerelmet, hanem a zsidó és a német közötti kölcsönös megértés lényegét is átéli, de mindkettőjüknek fel kell ismerni a „távolságot”, a különbséget, mely két főtőlük lényét elválasztja majd a faji különbséget, (amelyet egyikük sem tud figyelmen kívül hagyni), az általános emberi értékek, a legmélyebb lelki momentumok ellenére is, amelyek csak Plato tökéletes világában tudnak teljes harmóniába olvadni. A fajok döntő lelki találkozására nem a hétköznapi történetek, hanem a vallási harcok erők elvont szférájában. Ezért mutatja meg az utolsó fejezet a legnagyobb határozottsággal a zsidóság igazi feladatát és építési munkaterületét: a zsidó munkás világot Palesztinában.

Román Opera

ma
kedden

Denevér
pénteken

Cigánybáró

Vénasszonyok nyara

Honnan ered a novemberi meleg napok sajátos elnevezése

Bucuresti-Bukarest, november 13. A bukaresti meteorológiai intézet megállapítása szerint a vénasszonyok nyara naptári pontossággal köszöntött be ezidén november 12-én az országban. Mig három nappal ezelőtt az egész ország területén még télire forduló időjárást észleltek, sőt Jasiban — minusz 5 foz Celsiusra szállt le a higany, és Szinjában havazott, szombaton az időjárás felderült, vasárnap pedig tavaszi meleg köszöntött be. Alfons Bergét ismert francia óceánográfus a francia szőlőtermelőknek az időjárásra vonatkozó évszázados fellépéseit megfigyelve megállapította, hogy november 11 és 12. között a hőmérséklet rendszerint emelkedni szokott. Ezeket a napokat azután Szent Márton nyarának nevezték el, mig egy német asztronómus az Altweibersommer nevet adta nekik. Innen vénasszonyok nyara kifejezés.

Bergét professzor a Leonida csillagok hullásával hozta kapcsolatba ezt az időjárásváltást, azt a feltevést állítva fel, hogy hullási pályájukról a Leonida csillagok megleget árasztanak a földre. Ezt a magyarázatot egyes meteorológusok kétségbe vonják, mások viszont figyelembe veszik, mert a jelenség csaknem évről-évre ismétlődik.

Németországban mágyáratett német nyelvű díszkötésű könyvek olcsó kiadású kiadása. Paul Kéri: Gas, Tank und Flugzeug. Glashkow: Ugrjumov, Saschtschenko: Toterkin betsellt einen Aeroplan, Hanso Berko: Corwboys Gauchos und Vaqueros. Else Feldmann: Der Leib de Mutter Wolfgang Hoffmann Harnisch: Terror und Ochrana, Leo Nekulin: Dip lomatén siener Majestaet, E. Vajtauer: Die Traenningel Walzlav Solsky: Bürger Kedrow wir zum Zeitgenossen, Otto Bernhard wendler: Die Figuren aus einer Schiessbuche. Ára kötetenként csak 38 lej. szállítja az Uj Kelet könyvosztálya az összeg és portóköltség beküldése mellett, vagy utánvételt.

Jön!!

SELECT MOZGO

Jön!!

A sas és a keselyű

rendkívüli repülőfilm, eddig nem látott szenzációs felvételekkel. Főszerepekben CARY GRANT, CAROLA LOMBARD, FREDERIC MARCH.

Frontba állott a kieli teológiai fakultás a hitleri egyháztörvény ellen

A püspököknek nincs joga kinevezni és elmozdítani a lelképásztor

Berlin, november 13. Német egyházi körökben nagy feltűnést keltett a kieli teológiai fakultásnak egy esetből kifolyólag történt állásfoglalása. A fakultás körzetébe tartozó néhány evangélikus község lelkésze megkérdezte, vajjon a hitleri vallásügyi törvények összhangba hozhatók-e a hitleri evangélikus és református hitelvekkel.

A fakultás beható tanácskozás után válaszolt. A válasz szerint az 1933 október 5-i nemzeti szocialista törvény ellenében van az evangélikus egyház alapelveivel. Kardinális elv ugyanis, hogy az evangélikus püspököknek nem lehetnek hatalmi jogai az egyház felett. Ő csak felügyel és ez a felügyelet a szeretet jegyében történhetik, Luther és Melanchthon szerint a községek három döntő jelentőségű jog felett rendelkeznek: hogy ítéljenek a tanítások felett, hogy megválaszthassák lelképásztorikat és hogy a megválasztott papi ember tanítása, magaviselete és képességei felett ügyeljenek.

ben történhetik, Luther és Melanchthon szerint a községek három döntő jelentőségű jog felett rendelkeznek: hogy ítéljenek a tanítások felett, hogy megválaszthassák lelképásztorikat és hogy a megválasztott papi ember tanítása, magaviselete és képességei felett ügyeljenek.

Eszerint az országos püspök nem mozgathat el és nem nevezhet ki lelképásztorokat, mint ahogy azt a hitleri törvény elrendeli.

A fakultás megdönthetetlen teológiai érvekkel támasztotta alá véleményét és azt hiszik, hogy nagy háborgást fog felidézni német egyházi körökben.

Mussolini át akarja alakítani a fasizmust

A Duce egységbe fogja az államkapitalizmust és államszocializmust

Párizs, november 13. Mussolini az Annales folyóiratban „At fogom alakítani a fasizmust” című cikkében kifejti, hogy a testületek szabályzatának átalakítására készül. Mintegy negyven különböző korporációt létesítenek — írja — minden termelési ágban külön testület lesz. A testület feladata mindenek előtt a munkaadók és a munkások közötti harmónia biztosítása lesz. Ezt a feladatot eddig a korporációs minisztérium töltötte be, de nézetem szerint késsé tulságban hivatalos módon. Az állam és a közhivatalok a jövőben minden fontosabb gazdasági döntés előtt kikérkik a testületek véleményét.

A forradalmi fejlődés tengelyét a testületek termelészabályozó és irányító működésében látom. Nem államszocializmusról van szó, mert a fasizmus nem akarja korlátozni az egyéni kezdeményezést és a magántulajdont. Államkapitalizmusról sincs szó, ellenkezőleg ez és az államszocializmus új rendszerben egyesül.

A testület olyan teremtő egység — folytatja a cikk — amely önmagát ellenőrzi és a közjó érdekében működik. Az új rendszer az olasz alkotmányban és a gazdasági életben egyaránt forradalmi átalakulást idéz elő. Amikor a rendszer teljesen kifejődik s minden törvényhozói hatalom a testületek országos tanácsának kezébe kerül, a képviselőház jelentősége is lényegesen csökken. Elkészülhetünk tehát azonnali, vagy legalább is közeli változásokra.

A mócsi 300 ezer lejes adó-sikkasztás a legfőbb számvevőszék előtt

Felmentették Dimitriu volt pénzügyigazgatót és Bergfeld adóinspektort a hiány megtérítésének kötelezettsége alól

Bucuresti-Bukarest, nov. 13. (Az Uj Kelet tud.) A legfőbb számvevőség előtt érdekes per játszódott le, amelynek szálai Kolozsmegyéből indulnak ki és öt esztendőre nyulnak vissza. 1928 február 25-én Bergfeld József felhívja a pénzügyigazgató figyelmét arra, hogy a mócsi adókerületben Tarr Károly perceptor terhére hiányokat fedezett fel a kasszában. Egy év telt el, mig az ügy kivizsgálásá-

ra delegált pénzügyi felügyelő kiszállt Mócsra és megállapította, hogy összesen 393 ezer 79 lej hiány van a kasszában. Ebből 61 ezer 227 lej a perceptor visszafizetett, úgy, hogy a mócsi adóhivatal nyitva maradt az állammal szemben 331 ezer 551 lej erejéig. A vizsgálat megállapította hogy a bűnös perceptor az inkasszó befizetése alkalmával a hiányokat mindig tanítók és állami tisztviselők fizetésének

November 18-án, szombaton este nyílik meg a legjobb bukaresti

Erdélyi vacsorázó és borozó

(Str. Doamnei 13.) a volt Alcazar mulató összes helyiségeiben, Kolozsvári

Halász Lajcsi

énekes primás jazz és cigányzenekarával

reggelig

muzsikál.

Polgári árak

Igazgató: BERGER JÓZSEF.

folyósításáról szóló nyugtákkal próbálta fedni, holott a valóságban ezeket a fizetéseket nem folyósította. A mócsi adóhivatal ellenőrzése Geronim Anisiu, Nicolae Barbu és Bergfeld József pénzügyi ellenőrök hatáskörébe tartozott. A bukaresti pénzügyi inspektor valamennyiüket hibásnak minősítette, Dimitriu annakidején itt működő pénzügyigazgatóval egyetemben. Különösen vádolták az ügyet leleplező Bergfeldet, hogy nem folytatott le szigorú vizsgálatot már hónapokkal az ügy leleplezése előtt, bár felhívták figyelmét arra, hogy a mócsi perceptor viselkedése gyanús. Ennek megfelelően a pénzügyminisztérium Dimitriu pénzügyigazgatót és a három inspektort miniszteri végzésben büntösnök mondotta ki, kötelezve őket a kasszából hiányzó összeg megtérítésére.

Fellebbezés folytán az ügy a bukaresti legfőbb számvevőség elé került. Itt megállapították, hogy a perceptor oly ügyesen folytatta a sikkasztást, hogy még egy alapos vizsgálat sem tudta a hiányokat megállapítani. Erre támaszkodva a legfőbb számvevőség felmentette az összes vádlottakat.

A kolozsvári ujságíróklub a város társadalmi életében

A kolozsvári Ujságíróklub rövid, két-hónapos fennállása alatt nagymértékben beváltotta a hozzáfűzött reményeket. Ma már a klub működésének és ritmikus vérkeringésének komoly társadalmi szerepe van. Ezt jórésben annak köszönheti, hogy arra a társadalmi rétegre támaszkodik, amelynek közös nevezője: közép-osztály. A klubnak nincs zárt osztálytagozódása. A fedhetetlen élet, a jó módor és a kultúra vágya azok a tényezők, amelyek a klub tagjait szelektálják. A klubvezetőségnek az a programja, hogy Kolozsvár széttagolt társadalmát, sokszor fűg exkluzivitását, a barátságos érintkezés összhangjába hozza össze. Építészeti is nemes stílusú, egyszerű, de művészi eszközökkel berendezett helyiségei predesztinálják arra, hogy a pihenés és szórakozás intellektuális tónusú fészke legyen. Kialakult a klub végleges vezetősége, amely a következő tagokból áll:

Elnök: Krenner Miklós, író-publicista, társelnök: dr. Buteanu Aurel kamarai képviselő, a Patria főszerkesztője. Altagok: Martalogu Ioan és Szentimrey Jenő író.

A klub választmányának tagjai: Bugnariu Aurel, Codarcea I. Corneliu, dr. Gara Ernő, Ghiurghiu Ghita, dr. Groiss László, Kovács László, dr. Marton Ernő, dr. Somodi András és dr. Zagoni István. Továbbá az igazgatósági tagok.

A fegyelmi bizottság elnöke: Clopotel Ion. Tagjai pedig: dr. Buzea Octavian, Olajos Domokos és Szabó Imre. Titkárok: Kónives Lajos és Seress József.

A klubvezetőség tapasztalatai alapján kibévitte és át dolgozta a házirendet, mindenkire és mindenre kiterjedő gondossággal. Ezt most ki is nyomatták és ezzel módot nyújtanak ahhoz, hogy a klub életébe zökkenő nélkül illeszkedjenek bele úgy a tagok, mint vendégek. A vezetőség a házirendben lefektetett elveket a gyakorlatban is igyekszik szigoruan érvényesíteni. Ennek egyik megjelenési formája, hogy e hó 16-tól (csütörtöktől) kezdve szigorú gondossággal viszi keresztül a klub helyiségeibe belépő egyének tagságának kontrollját és éppen ezért felkéri az összes tagokat, hogy sziveskedjenek tagsági igazolványukat magukhoz venni, nehogy kényelmetlen helyzetbe kerüljenek, mert enélkül csak a klub titkárainak személyes igazolása után látogathatják a klub belső helyiségeit.

A vendégeket is kérjük, hogy amennyiben a klubot megismerni akarják, úgy forduljanak közvetlenül titkárainkhoz.

Lewis Sinclair: Szegény leány pénz keres, a Babbitt és a San Dodsworth. A modern asszony szive c. regények írója a legamerikajabb amerikai író, hazájának és sokrétű, ezer mozaikból összerakott fájának legrepresentánsabb képviselője. Minden regénye egy-egy színes darab ahhoz a hatalmas körképhez, amit erről a világról, a newyorki aszfaltról a mexikói határig terjedő világrészről fest. A Nobel díjas író legújabb könyve füzve csak 27 lej, kötve 57 lej. Kapható az Uj Kelet könyvosztályában az érték és portóköltség (10 lej) beküldése mellett vagy utánvételt.

Sighet Uj Kelet nentális kozatosar All ez ug mint azo amelyek megműve anyag ta politikán Egyrészt kai Egye Ausztráli gazdasági talános d Ezzel berlini H zsidó emi metország .márciusi képet festo ráció kilá tak arra, metország vennie a

Vándorl Az utób

Azok az ra hajtott más formá rok a már mozgalmáb Harmad A háboru lamok felé a háboru u minden sar máramaros ba, 1929-be 239-re esik, 1932-ben, a zslugorodjon gny 19. Cu Kanada 4 E

Szerte a do ifjuság reális hatal zett a Pale ta organizá ta delkezik a r

Hogy tis lomnak az törtéteit, me jelentkezése az egyetlen tinába vezet 1932-ben a lesztinába M jóval több, s a certifikát Népszerű ban és vágy mely szimbó mat, mely álmainkból

A szigeti rek várják Washington lán megpub a feleség a jához és tes

Van, aki ról jön be s küldenek me — s pár na den. Az irod tek. De van tek is. Lapo és a szürk megrázó ere Itt vannak a kis szlatin letett, a hát chia foglya kivándorolta nak egymás fiókja utján 16 év után irodában az gyott össze.

AZ ELSODORT MÁRAMAROSI ZSIDÓSÁG

A máramarosi zsidóság a vándorlás országútján

Sighet-Máramarossziget, nov. 13. (Az Uj Kelet tud.) A tengerentúli és kontinentális országok az utóbbi években fokozatosan elzárkóznak a bevándorlás elől. All ez úgy a zsufoolt európai országokra, mint azokra a tengerentúli országokra, amelyek még rendelkeznek hatalmas megműveletlen földterületek és nyersanyag tartalékok fölött. A megszorítási politikának különböző tendenciái vannak. Egyrészt politikai okok, mint az amerikai Egyesült Államokban, Kanadában, Ausztráliában és Délafrikában, másrészt gazdasági okok, amelyek kihatásai az általános depresszióznak.

Ezzel a bevezetéssel indította utnak a berlini Hilfsverein 1933 februárjában a zsidó emigrációról szóló jelentését. A németországi zsidóság vezető körei — a „márciusi forradalom“ küszöbén — sőtét képet festettek jelentésükben a zsidó emigráció kilátástalanságáról, s nem gondoltak arra, hogy néhány héttel később a németországi zsidóságnak is kezébe kell vennie a kétezeréves vándorbotot.

Lezárul egy hosszú-hosszú periódus
Vándorlás...
Az utóbbi száz esztendő zsidó törté-

ria az okok végnélküli láncolatáról beszél. Jött a cári törvények és pogromok és mindent elseprő antiszemitizmus. Majd világháború, infláció és a számtalan kezébe nyomában fakadt a legfájdalmasabb zsidó mártírium: a vándorlás.

A Hilfsverein sorolja a hivatalos adatokat: Szász esztendő alatt négymillió zsidó hagyta el Európát, Szász esztendővel ez előtt a világ zsidóságának a lélekszáma alig érte el a hárommilliót. A primitív közlekedési eszközök nem gátolták meg a nagy vándorlást. 1900-tól 1925-ig csupán az amerikai Egyesült Államokba 1.810.752 zsidó vándorolt be, S amíg Európa lélekszámát illetően a tizenkettedik helyen vagyunk, a kivándorlási arányszámban első helyen vezetünk.

A négymillió számával egy száz esztendő periódus zárult le. S ma, amikor a kivándorlásra készítő okok aránytalanul megnövekedtek és sürgetnek, a tengerentúli országok elrekesztették a kapukat és sorompók merednek az üldözött zsidóság elé.

A Hilfsverein der Deutschen Juden kellett, hogy megállapítsa ezt 1933 februárjában.

A máramarosi emigráció

Azok az okok, amelyek a tengerentúli hajtották a keleteurópai zsidóságot, más formában bár, de maradó faktorok a máramarosi zsidóság emigrációs mozgalmában is.

Harmadik évtizede tart ez a mozgalom. A háboru előtt az amerikai Egyesült Államok felé irányult a kivándorlás, majd a háboru után rendszertelenül a világ minden sarkába. S amíg 1921-ben 1896 máramarosi zsidó vándorolt ki Amerikába, 1929-ben az összemigránsok száma 239-re esik, hogy három évvel később, 1932-ben, a következő elosztásban 121-re zsugorodjon: Egyesült Államok 62, Uruguay 19, Cuba 2, Panama 4, Belgium 18, Kanada 4 és Brazília 12.

Ebben az évben csak szórványos esetek vannak, házassági vagy más családi alapon, eredményes számokat csak a palesztinai kivándorlás mutat fel. De ez egy külön fejezet.

Hachsara és certifikát

Szerte a világon a certifikát lett a zsidó ifjúság álmainak a netovábbja. Ez a reális hatalom tényleges respektust szerzett a Palesztina-hivataloknak, a cionista organizáció azon szervének, mely rendelkezik a reális hatalom fölött.

Hogy tisztában legyünk ennek a hatalomnak az értékével, csak látni kell azt a történetet, mely Máramarosban a hachsara jelentkezők körül észlelhető. Hiszen ez az egyetlen út, amely egyenesen Palesztinába vezet.

1932-ben cca 100 kivándorló ment Palesztinába Máramarostól. Ebben az évben jóval több, s ma néhány száz chalué várja a certifikátot.

Népszerű lett a hachsara Máramarosban és vágyak teljesülése a certifikát, amely szimbolizálja itt azt az államhatalmat, mely a Balfour-deklaráció utáni álmainkban még megmaradt.

Zsidó sorsok a Hias-dosz szárookban...

A szigeti Hias irodában ütődött emberek várják a csodákat. Hátha intézkedtek Washingtonban, s mit lehessen tudni, talán megpuhult a konzul szive és mehet a feleség a férjéhez, a gyermek az anyjához és testvér a testvérhöz.

Van, aki naponta bejár, van aki faluról jön be gyalog. Könyörögnék, erre elküldenek még egy levelet, vagy táviratot — s pár nap múlva megismétlődik minden. Az irodában ezek a mindennapi esetek. De vannak itt nem mindennapi esetek is. Lapozgatunk a Hias-doszárookban és a szürke sorok közül kibontakoznak megrázó erejű zsidó tragédiák.

Itt vannak például Mendelsohn Jakab, a kis szlatai szabó esete. Braiában született, a háboruba bevonult és a monarchia foglya lett. A háboru alatt a szülei kivándoroltak Kanadába és azóta se tudnak egymásról semmit. A Hias ottawai fióka utján kikutatta az apját és amikor 16 év után átadták neki a szigeti Hias-irodában az apja levelét — ájultan rogyott össze.

Vagy a Hirsch Zelig esete, aki kilenc esztendő, félárva, öreg nagyanyjánál él Drágomérfalván. Az apja Newyorkban van, ki kell küldeni a gyereket. De nincs kísérő. A Hias-irodában ekkor kemény kartonlapra ráírják három nyelven, hogy: „Kérjük a t. utasokat, vegyék szíves párt fogásukba. Utiránya Newyork—Halmeu, Kosice, stb. és Cherbourg-on keresztül.“ A táblát Hirsch Zelig nyakába akasztják, zacskóba akasztják utlevélét és jegyeit és a 9 esztendő gyermek 11 nap múlva egészségesen megérkezik apjához Newyorkba.

Néhány számadat a Hicem működéséről

Birnbaum dr., a Hias szigeti vezetője néhány adatot mutat be a szervezet működéséről. A Hicem (Hias-Ica-Emigdirekt) abban az időben alakult, amikor a háboru utáni zsidó emigráció a minimumra zsugorodott. 1924 májusában szavazta meg az Unió szenátusa a redukált kvótához kötött bevándorlási törvényt. A törvény 6-7 ezer zsidó emigránsra a legszörnyűbb katasztrófába döntött. Főleg olyanokat, akik utban voltak az Egyesült Államok felé. Ezek a szerencsétlenek különböző kikötőkben és tranzit-pontokon rekedtek meg és sokszor évekig kellett várniok a legnagyobb kétségbeesés és bizonytalanság közepette, míg sor kerülhetett arra, hogy átlépjék az Unió kapuit.

A newyorki Hias kezdeményezésére megalakult akkor az Ica és az Emigdirekt támogatásával az ugynevezett „vakulációs bizottság“. Ennek a bizottságnak sikerült részben az Egyesült Államokba, részben más országokba menekíteni azt a 6-7 ezer megrekadt kivándorlót. Az első sikerű vállalkozás után 1927 februárjában megalapodás jött létre a három testvérszervezet között és megalakult a mai formájában működő „Hias-Ica-Emigdirekt“.

Működésének első három esztendejében a Hicem 476.034 dollárt költött zsidó kivándorlók segélyezésére. Ebből az összegből a transzmigrációs országok bizottságai 162.304 dollárt kaptak, az emigrációs országok bizottságai 185.044 dollárt, míg mezőgazdasági és ipari kiképzésre, kölcsönökre és segélyekre 39. 784 dollárt fordítottak.

A Hias és az Ica Máramarosban

Romániában négy bizottság működik. Bukarest, Kisenev, Hotin és Máramarosszigeten. A szigeti Hias-iroda évi büdzséje 150 ezer lej, amit a párizsi központ folyósít.

Hat éve működik Máramarosban a Hicem. Ezidő alatt egymillió lej költött kivándorlók segélyezésére. Információkat adott kivándorlási és elhelyezkedési lehetőségekről, jogsegélyt iratok beszerzésénél, másszóval megvédte a zsidó kivándorlót az emigráció hiénáitól.

Az Ica 50 máramarosi családot telepített ki mezőgazdasági kolóniára és most

Ön is tud számolni!

A világítási költségek túlnyomó részét az áramszámla teszi, ehhez képest az izzólámpa ára elenyésző. A silány minőségű lámpa csak a beszerzésnél olcsóbb; az áramfogyasztásban azonban annál drágább! Vegye tehát csak a bevált, gazdaságos

TUNGSRAM L Á M P Á T!

3 millió lejjel kooperatív alapon tejjgazdaságot létesített. A tejjgazdaság egyelőre Havasmezőn működik, a közeli hónapokban terjeszkedik tovább. Október óta az Ica a Rónákon és az Izavölgyében fásításokat végez és instruktoraival szárnyas tenyésztésre és méhészetre tanít. A cél: ritkítani a zsidóság kompakt máramarosi tömegét, azokat pedig, akik itt maradnak, mezőgazdaságban produktívválni. Az országok tulajdonjoga a filozófiában még mindig probléma. A kérdést olyképpen fogalmazzák meg: vajjon jogában áll-e egy népek azt mondani „ez

az én otthonom, nem engedek be senkit!“ vagy sem. A valóságban megszakadt a népek közötti összeköttetés. S az üldözött zsidó nép, a legmélyebb gazdasági és lelki nyomor közepette világszerte csukott kapukat döngét. Lezárult a zsidó vándorlás száz esztendő periódusa. S a világ zsidóságának lelkében egyre világosabban alakul ki a válasz: Holnap Palesztinában gyul fel az üldözött nép fárosza... Schön Dezső

Franciaország két héten belül letér az aranyalapról?

LONDON, november 13. Newyorki pénzügyi körökben az a hír járja, hogy Franciaország két héten belül le fog térni az aranyalapról. A hírek komoly alapot tulajdonítanak; s megkezdődött a pénzintézetek font, és frankváltókövetelésekkel való elhalmozása.

CAPITOL Mozgó „Zoo in Budapest“ Szerdától!
Forradalom az állatkertben
A legnagyobb filmesemény! A legérdekesebb ujdonság!
Magyar zene! Magyar milió!
Izgalom! Látványosság! Szerellem!

Irodalmi főrvényszékből bünper, „Lady Chatterlain szeretője“ miatt
Huszezer lej kártérítésre ítélték el egy a regény mellett elmondott védőbeszéd terjesztőjét

Bucuresti-Bukarest, nov. 13. (Az Uj Kelet tud.) Lavrence angol író „Lady Chatterlain szeretője“ című könyve meglehetősen nagy vihart váltott ki román irodalmi körökben is. Két tábor alakult ki, az egyik dicsegetre méltónak találta Lavrence utrarealista írásmódját, a másik határozottan a regény ellen foglalt állást. A kérdés irodalmi törvényték formájában a nyilvánosság elé került: a bukaresti Roxi moziban Radu Budisteanu publicista szállt síkra „Lady Chatterlain szeretője“nek védelmében. Budisteanu előadását egy Oceanu nevű ur a szerző engedélyével broszura alakjában kinyomatatta. Budisteanu mindössze azt a feltételt támasztotta, hogy Oceanu, aki a regény román fordításának kiadója is egyuttal, ingyen terjeszse a broszurát.

rült az ifjovi törvényték második szekciója elé. Alevra ügyész nem tette magáévá a vádat azzal, érvelve, hogy a broszura eltulajdonításáról nem lehet szó, legfeljebb arról hogy Budisteanu esetleges kártérítési igényeit polgári uton próbálja behajtani. A bíróság nem tette magáévá az ügyész érvelését és Oceanut ötezer lej pénbüntetésre, valamint Radu Budisteanuval szemben huszezer lej kár megterítésére ítélte.

Rövid idő múlva kiderült, azonban, hogy Budisteanu irodalmi védőbeszédét öt lejért vesztetetik. A szerző erre az irodalmi és művészi tulajdonról szóló törvény alapján feljelentést tett az ügyészen Oceanu ellen. Az ügyészség bizonyítékok híján ad acta tette a feljelentést, mire Budisteanu közvetlen bünvádi utra terelte az ügyet, amely tegnap ke-

— Eden angol külügyi államtitkár Birminghamban expozét mondott az európai helyzetéről. Londonból jelentik: Eden angol külügyi államtitkár Birminghamban a népszövetségi ligák angliai csoportjának értekezletén mondott beszédben expozét tartott az európai helyzetről. Hangoztatta annak szükségességét, hogy Anglia továbbra is a kiegyenlítő és közvetítő szerepet játssza, mert így valószínűleg el lehet kerülni a komoly helyzet súlyosbodását. Az angol korány örömmel hallja a hivatalos német körök feltétlen békenyilatkozatait s nem szünik meg dolgozni azon, hogy a feszültség enyhülését mihamarabb el lehessen érni.

EMBER 14.
gtákkal próbálta
n ezeket a fizeté
A mócsi adóhiva-
Anisiu, Nicolae
pénzügyi ellen-
ott. A bukaresti
amennyiüket hi-
riu annakidején
atával egyetem-
az ügyet lelep-
em folytatott le
hónapokkal az
felhívták figyel-
perceptor visel-
gfelelően a pénz
pénzügyigazga
miniszteri vég-
ta ki, kötelezve
összeg megtéri-
gy a bukaresti
került. Itt meg-
ceptor oly ügye-
ast, hogy még
tudta a hiányo-
támaszkodva a
mentette az ősz-
ágíróklub
adalmi
lub rövid, két-
nagy mértékben
eményeket. Ma
s ritmikus vér-
adalmi szerepe
a köszönheti.
egre támaszko-
ezője: közép-
zárt osztály-
élet, a jó mo-
k a tényezők,
lelektálják. A
gramja, hogy
életét, sokszor
rátságos érin-
ssze. Építésze
szerű, de mű-
ett helyiségei
a pihenés és
ónusu fészke
rleges vezető-
rökből áll:
ró-publicista,
ref kamarai
őszkeresztője,
ban és Szent-
tagjai: Bug-
Corneliu, dr.
a, dr. Groiss-
Marton Ernő,
ágoni István,
ok,
öke: Clopotel
ea Octavian,
me.
és Seress
telatai alap-
a a háziren-
e kiterjedő
s nyomtáják
hoz, hogy a
illeszkedje-
rendégek. A
ketett elve-
szik szigo-
egyk meg-
16-tól (esü-
ondossággal
ébe belépő
és éppen
t, hogy szí-
nyukat ma-
reflen hely-
kül csak a
zolásá után
helyiségeit,
amennyiben
t, úgy for-
khoz.
ány pénz-
dsworth. A
ek írója a
házájának
sszerakott
épviselője.
darab ab-
it erről a
a mexikói
e. A Nobel
e csak 27
Uj Kelet
portókölt-
agy után

SPORT

Az AMTE 1:7-es veresége és a Romania nagyszebeni eldöntetlenje a nemzeti bajnokság vasárnapi meglepetései

Gólzáporral győzött az Universitatea a Brasovia ellen

Cluj-Kolozsvár, nov. 13. (Az Uj Kelet tud.) A vasárnap délutáni Universitatea-Brasovia mérkőzés kellemes meglepetést hozott az U tábortól. Az együttesen nagyon meglátszik Molnár tréner alapos munkája és míg eddig a csapat egyéni ki-törésekkel kísérletezett, addig a vasárna-pi mérkőzésen minden támadás ideális elgondolás és felépített terv szerint ve-szélyeztetve az ellenfél kapuját. A csatár-sorban meglepetést kellett az játékosok önzetlensége; lábrol-lábra jár a labda, míg nem olyan egyénhez kerülhet, aki azt rendeltetési helyére juttatja. Egyet-len hibája még a csatároknak, hogy jó lövő helyzetekben sokat igazítják a lab-dát. A halvesorba ezáltal új emberként szerepelt a centerfedezet posztján Sfera, akinek beállítását azonban nem tartjuk szerencsés megoldásnak. Sfera, bár lab-daosztása ésszerű, kissé nehezen mozog és el-el marad. Mint hátvéd hasznosabb. A Brasovia tavalyi ittlétekor sem muta-tott sokat, ezáltal azonban teljesen kívül esett a játék keretén. Egyetlen egészsé-ges akciót nem mutattak. Gyenge a csat-ársor, rossz a halvesor, a védelem sehol nem volt. A mérkőzés teljesen egyoldalú volt és kiváló alkalom az U-nak gólarány javításra, amit ki is használt. A gólokat Sárbu, Sepi, Sepi, Sepi (tulszigoru II-es-hől), Sepi, Ploesteanu, majd ismét Sepi lőtték. Eredmény 7:0 (2:0). Vladovici ka-pitány azúri bíró bizonytalanul és sok tévedéssel vezette a mérkőzést.

Haggibbor versenyzők győzelmét hozta a szezonnyitó vívó-verseny

Cluj-Kolozsvár, nov. 13. (Az Uj Kelet tud.) Vasárnap az előre megállapított program szerint tartotta meg a Haggib-bor szezonnyitó vívóversenyt, melyen népes mezőnyök indultak. A verseny a Haggibbor vívóknak hozott pálmát és ha tekintetbe vesszük, hogy a versenyzőkön kívül látott a tréning hiánya, ez nagyon növeli a siker értékét.

Részletes eredmények:

Törverseny: 1. Herczeg Tibor Hagg. 6. győzelem, 2. Erős Géza Hagg. 6 gy., 3. Mezei Gyula KAC 4 gy. 23 kapott tuss, 4. Boschán Frédi Hagg. 4 gy. 29 kapott tuss, 5. Hintz Gábor KAC 3 gy.

Kardverseny: 1. Mózes Jenő Hagg. 7 győzelem, 2. Bartunek József KAC 6 gy., 3. Mezei Gyula KAC 4 gy., 4. Klein Endre Hagg. 3 gy. 29 kapott tuss, 5. Bachner Mihály MSE 29 gy. 29 kapott, 24 adott tuss.

A törverseny első helyéért holtver-seny volt Herczeg és Erős között, ame-lyet Herczeg nehéz és erős küzdelemben megérdemelten nyert meg.

A kardversenyt Mózes nagy technikai tudásával biztosan nyerte. A faindíjat tör-ben Szentkirályi János KAC, kardban pedig Klein Endre Haggibbor nyerte el. A zsüri Popu Marian alezredes elnökle-tével kifogástalanul működött.

Olténia győzött Erdély ellen a kolozsvári ökölvívó mérkőzésen

Cluj-Kolozsvár, nov. 13. (Az Uj Kelet tud.) Erélyes igazolás és jegyellenőrzési torturák után háromnegyedórás késéssel tartották meg a Muntenia-Erdély ökölvívó mérkőzést, melyet a bukaresti verseny-zőkből álló Muntenia nyert meg. A ring-ben a bukarestiek igen tehetségeseknek bizonyultak. Technika és rutin tekintet-ben több klasszissal jobbak kolozsvári el-lenfeleiknél, akiket meglátszik a tréner

hiánya. Egyedül Daróczy, aki megköze-líti rutinban a bukarestieket, őt azonban egy akaratlan mélyütésért diszkvalifikál-ták.

Eredmények:
Balog győz Nagy ellen.
Györki győz Bíró ellen.
Daróczy-Iacob (Bukarest). Előbbi mélyütésért diszkvalifikálták.
Petrescu győz Keresztes ellen.
Végül Fulea és Kovács bukaresti pro-fesszionisták mutattak valamit a box technikájából ötmenetes mérkőzésen.
Az országos bajnoki küzdelmekben így Kolozsvár nem vész részt.
A zsüri rendesen és hibátlanul végezte feladatát, bár annak összetétele nem tör-tént paritásos alapon.

Nemzeti bajnoki eredmények

Arad, Ripensia—Gloria CFR 3:1 (3:0).
Bukarest, NAC—Juventus 4:2 (2:0).
Temesvár, Kinizsi—AMTE 7:1 (4:1).
Nagyvárad, Crisana—CFR (Bukarest) 2:1 (0:0).
Nagyszeben, Romania—Soimii 0:0.
Ploesti, Venus—Frieclor 2:2 (2:1).
Marosvásárhely, Unirea-Tricolor—Mures 4:0. A pártoskodó bíró a mérkőzés után feldühödött nézők megverték, a marosvásárhelyi bíróbizottság távirati-lag emelt panaszt a részrehajló bíró el-len.

Belföldi eredmények

Kolozsvár, Universitatea B—Pellegvár 6:0 (2:0).
U—KAC ifj. 5:3.
Nagyvárad, Törekvés—Egyetértés 8:0 (2:0). Makabea—Kolping 1:1 (1:0) ligabaj-noki mérkőzések.
Bukaresti Ligabajnoki eredmények. Olimpia—Turda 3:0 (2:0). Makkabi—Vi-forul Dacia 6:0 (2:0). Belvedere—Voivo-dal Mihai 4:0 (3:0).
Szatmár, Kolping—SzSE 3:3 (3:1). Tri-color Nagyvárad—Törekvés 2:1 (2:1) liga bajnokság. A Tricolor ezzel a győzelmé-vel az őszi forduló győztese lett.
Nagyszeben, Vitorul—CSMS 1:1 baj-noki, Fraternitas—Viforul II. 4:0. Redlich kupa.

Külföldi eredmények:

A Ferencváros könnyen győzött a bajnok-aspiráns Kispest ellen

Budapestről jelentik: Vasárnap dél-után tartották meg Kispesten a Ferenc-város—Kispest elsőosztályu bajnoki mér-kőzést. A mérkőzés elé általános érdeklő-déssel tekintettek sportkörökben, ami te-kintve a Kispest ezidén feljavult formá-ját, nem volt alaptalan. A Ferencváros nagyszerű játékkal 1:0-ás féljédo után 4:0-ra győzött a kispestiek ellen.
Hungária—Budaj 4:1 (3:0). A Hung-ria ismét formában van. A gólokat Turai (2), Kalmár és Cseh II. lőtték.
Ujpest—Nemzetj 2:1 (1:0). Ujpest csak nehéz küzdelem után győzött. Gól-lövők Tamási és Pusztai Ujpest, illetve Szecei.
Phöbus—III ker. 2:1 (1:0). Szerencsés győzelem.
Bécsi bajnoki eredmények, Ausztria—Admira 2:1 (2:1). Rapid—FAC 4:1 (1:0). WSC—Donau 4:1 (3:0). FC Wien—Wacker 3:0 (2:0). Hakoah—Libertas 1:1 (0:0).
Berlin, Berlin válogatott—Al Pacific Néjamerikai válogatott) 3:1.
Párizs, Vienna (Bécs)—Racking Club 4:2 (2:0).
Morariu Albint a kiváló kolozsvári tornászt a Soimii Romaniej sportegyesü-let tiszteletbeli tagnak választotta.

Az én talpam Okma talp Kevés pénzért soká tart

PALMA OKMA
tartó talp nem árul át, tartóssága csodával határos
Ezt kérje!

Stefan Zweig Német-országból kitiltott filmje Romániában

Mint tudvalevő Hitler, Stefan Zweig got a németek előzőleg dícsőített íróját zsidó származásának kiderítése után internáltatta, majd az író Franciaor-szágba volt emigrálása után örökre kitiltotta Németországból. Stefan Zweig elfogadta egy francia pénzeser-portnak az ajánlatát, megfilmesítette „Egő titok” c. világhírű novelláját. A film Vágyak éjszakája nevet kapta és ma a filmvilág legnagyobb eseménye és a világsajtó a művészi filmgyártás zenithéjének tekintik. Főszerepeit ugyan csak két kiülőzött művész kapta Hil-de Wagener (Reinhardt színész) és a világszerte ismert és népszerű Wil-ly Forst. Ez a film a legeklatánsabb bizonyíték arra, hogy nemcsak Német-országban lehet filmet gyártani és ma már a német giccs helyett a külföldi rendezők kezei közt a kiülőzött színé-szek egymásután alakítják az igazán nagy művésziértékű filmeket. A „Vár-gyak éjszakája” holnap szerdai kezdet-tel fut a Royal Mozgóban.

KÖZGAZDASÁG

A kartellközi megállapodások után nem kell tőkekamatadót fizetni

A kolozsvári törvényszék elvi jelentőségű döntése

Cluj-Kolozsvár, november 13. A kolozsv-ári törvényszék tegnap rendkívül érde-kes adófelbebeszési ügyben hozott ítéle-tet. A törvényszék ítélete azért is elvi jelentőségű, mert egyúttal a különböző kartellek egymás közötti megállapodásá-ra is vonatkozatható. A kartellközi megáll-ponások és tőkekamatadó közötti viszony az, amit a törvényszék a jelen esetben tisztázott.

A sörkartell megalakulása után szer-ződést kötött a Hermanstädter Allge-meine Sparkassa érdekeltiségebe tartozó nagyszebeni Hager-féle sörgyárral. A megállapodás arról szólt, hogy a sörgyár

20 évig szünetelteti üzemét, aminek elle-nében a kartell haszonmegterítést fizet a sörgyárnak. A szerződés következtében a kincstár 7 millió lejes bírságot rótt ki a szerződő felekre. A bírságolás azon a ci-men történt, hogy a szerződő felek a meg-állapodás összege után járó illetéket nem fizették be. A kincstár azzal érvelt, hogy azok az összegek, melyeket a sörkartell tagjai a Hager gyárnak fizetnek, tőke-kamatadó alá esnek, miután a gyárnak, mint tőkének hozamát képezik.

Az érdekelt gyárosok megfellebbezték az ügyet a kolozsvári törvényszékhez, mely a kincstár keresetét elutasította.

Autóadó razziaikat fognak tartani. A pénzügyminisztérium elrendelte, hogy a pénzügyigazgatóságok országsszerte autó-razziákkal járzzék ellen, hogy az autó-adók befizetése rendszeren történt-e. A pénzügyminisztériumnak az a feltevése, hogy nagyon sok autótulajdonos nem tett eleget adófizetési kötelességének. A tervbe vett ellenőrzést a finanszírnak fogja tel-jesíteni. A forgalmas utvonalakon e cél-ból finanszírók fognak cirkálni, akik az autót meg fogják állítani és a ve-zetőtől el fogják kérni az autóadó befize-tését igazoló nyugtát.

Hogyan használjuk fel az adóbónokat. Az adóbónok felhasználhatósága tekinte-tében különböző verziók keringenek. Az érdekelt közönség tájékoztatlan abban a tekintetben, hogy mit és hogyan lehet fi-zetni az adóbónokkal. A kincstár leg

utóbb kiadott nyilatkozata értelmében az adóbónokkal bármilyen 1931. évi vagy azelőtti bírság fizethető.

Aradi cég kényszerregegyezése. Hart-mann Testvérek aradi cég kényszerrege-yeztetést kért. Aktíva 350,000 lej, passziva 250,000 lej. A cég tartozásainak 60 na-pop belül való kifizetését ajánlotta fel, 100 százalékosan. A különös kényszer-regeyeztetése oka az, hogy a cég egyik türel-metben hitelezője árverést kért a cég el-len kifizetni.

Helyesbítés. Vasárnapi számunkban közöltük, hogy a királyi érdemrenddel tüntetett ki több szatmári nagykerese-dőt és nagyiparost. Sajtóhíjba folytán a Guth testvérek mint parasztyárgyár van felüntetve parafaárgyár helyett. Amit ezáltal helyesbítünk.

Vidit és szőnit
Germandrée
Puder és Crém

— Ruszinszko zsidói. Prágából jelentik A prágai statisztikai államhivatal leg-utóbbi jelentései szerint Ruszinszko 725,357 lakója közül 91,255-en vallották magukat zsidó nemzetiségűnek. Ezzel az 1930-as népszámlálással szemben 11,540-el többen jelentették ki magukat zsidó nem-zetiségűnek. Ruszinszkoiban a zsidók az összlakosság 12,8 százalékát teszik ki.

Uj életkedvet kap, ha szabad idejét jó könyvek olvasásával tölti el. Rendelje meg öt könyvből álló szépirodalmi sorozatunkat, melynek ára csak 88 lej, és magában foglalja: Karinty Frigyes: Gyilkosok, Schnitzler: Beata asszony meg a fia, Pierre Loti: Izlandi halászok, Kaffka Margit: Csendes válságok és Da-udet: Jack c. világhírű művét. Szállítja az Uj Kelet könyvosztálya az összeg és portóköltség előzetes beküldése mellett.

A többi áll

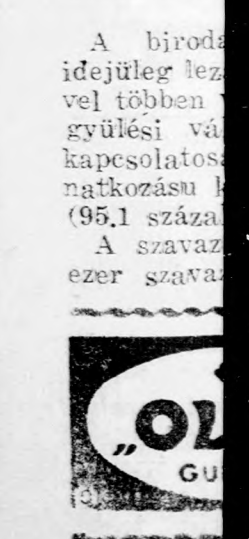
Negyvenhét győz

Berlin, novem-relátható volt, vazáson a ném-többsége igenn-lerék külpolitik-
Mindazonáltal sulya és jelentő-behpolitikái kö-nek a győzelem-an annak közs-öntetőségét, ho-és legkerülhet-is egyetértelen-kormány béke-nek azzal, hogy-talanságai te-nem tarthatók.
Németország-ellenfelei is tu-saillesi békesz-és igazságtalán-nak, hogy Né-cialista kalán-tett. Nagyon amennyiben ga ugy a lesz-politika többi-nyesülni fog, g-iti, sőt teljes a hitlerista n-sát és oleső n-
A világot nem lepi meg-tási győzelmé-sajtó már het-hogy Hitlerék megfogják politikájuk sz-seget.

A meglepet-volna, ha Hit-son nem szer-seget.
Mindeneset-annak felküt-lasztáson a s-kozásaiban n-leges megerve-ujabb terror-
Az sem egés-sen valószínű minden ham-
te. Tekintette-szedő bizotts-zsoelálistákba fel, hogy a meg-hamamisító
Erre vall-
lentés is, me-zatot érvény-emellett min-szavaztak m-

A népszav-dóztatásunk s
A német z-
zásra jogos-birodalmi gy-vett részt, n-vettek szám-
A leadott-zeti szociál-vázat esett, tottak 3,3 az érvényte-történt, a sz-etesen ne-
A választ-birodalmi

A bírora-idejüleg lez-vel többen-gyűlési vá-kapcsolatos-natkozásu l-(95,1 száza-
A szava-
ezer száva-

A német szavazók tulnyomó többsége Hitler külpolitikája mellé állott a tegnapi választásokon

Negyvenhárommillió szavazó közül 39,6 millió Hitlerre adta szavazatát. A nagy győzelemre való tekintettel a hétfői napot nemzeti ünneppé nyilvánították

Berlin, november 13. Amint az előrelátható volt, a tegnapi német népszavazáson a német szavazók tulnyomó többsége igennel nyilatkozott meg Hitler külpolitikája mellett.

Mindazonáltal komoly külpolitikai súlya és jelentősége, de sőt messzeható belpolitikai következménye is van ennek a győzelemnek, amely nyilvánvalóan annak köszönhető elemetáris egyöntetűségét, hogy Hitler legelszántabb és legkerülhetetlenebb belső ellenségei is egyetértettek a nemzeti szocialista kormány békepolitikájával egyetértettek azzal, hogy a békeszerződések igaz talanságai teljes érintetlenségükben nem tarthatók fenn továbbra is.

Németországban Hitler legádázabb ellenfelei is tudják, hogy éppen a versaillesi békeszerződés egyoldalú terhei és igazságtalanságai voltak az okai annak, hogy Németország a nemzeti szocialista kaland utvesztőjébe tévedhetett. Nagyon jól tudják azt is, hogy amennyiben Németország egyenjogúsága úgy a leszerelés, mint a nemzetközi politika többi vonatkozásaiban is érvényesülni fog, ez nyilvánvalóan legyőzött, sőt teljesen erőtlenné fogja tenni a hitlerista nacionalizmusu poszibilitásait és a leszó népszerezését.

A világot egyébként egyáltalában nem lep meg Hitlerék tegnapi választási győzelme. A francia és az angol sajtó már hetekkel ezelőtt bejósolta, hogy Hitlerék a tegnapi népszavazáson megfogják szerezni népszövetségi politikájuk számára az abszolút többséget.

A meglepetés tehát inkább az lett volna, ha Hitlerék a tegnapi választáson nem szerzik meg az abszolút többséget.

Mindenesetre érdekes feladat lenne annak felkutatása, hogy a tegnapi választáson a szavazók igenlő megnyilatkozásaiban milyen szerepe volt a tényleges meggyőződésnek és mennyi az újabb terrorhullámtól való félelemnek. Az sem egészen bizonyos, sőt egyenesen valószínűtlen, hogy a választás minden hamisítás nélkül zajlott volna le. Tekintettel arra, hogy a szavazatszéd bizottságok mindentümmel nemzeti szocialisták állottak, joggal tehető fel, hogy a választási eredményeket meghamisították.

Erre vall különben az a hivatalos jelentés is, mely szerint 3,3 millió szavazatot érvénytelennek nyilvánítottak s emellett mindössze 2 millió százezren szavaztak nemmel.

Negyvenhárommillió szavazó

A népszavazás lefolyásáról alábbi tudósításunk számol be:

A német birodalom 45,1 millió szavazásra jogosult polgár közül a tegnapi birodalmi gyűlési választáson 42 millió vett részt, míg a népszavazásban részt vettek száma 43,4 millióra rug.

A leadott szavazatok közül a nemzeti szocialista listára 39,6 millió szavazatot adtak. Érvénytelennek nyilvánították 3,3 millió szavazatot. Hogy ez az érvénytelenítés milyen jogi alapon történt, a hivatalos jelentések természetesen nem számolnak be.

A választási eredmény alapján az új birodalmi gyűlésnek 660 tagja lesz.

A népszavazás eredménye

A birodalmi gyűlési választással egyidejűleg lezajlott népszavazásban valamivel többen vettek részt, mint a birodalmi gyűlési választásban. A népszavazással kapcsolatosan feltett külpolitikai vonatkozású kérdésben 40 millió 600 ezren (95,1 százalék) szavaztak igennel.

A szavazatok összeszámlálásánál 700 ezer szavazatot nyilvánítottak érvénytelennek és nemmel 2 millió 100 ezren szavaztak.

Hitler és Göbbels a választási „győzelemről“

A nemzeti szocialista kormány a nagyarányú választási győzelemre való tekintettel a hétfői napot nemzeti ünnepnapnak nyilvánította és elrendelte az összes középületek felloboogzását.

Ezt megelőzőleg Hitler vasárnap hajnalban a győzelem alkalmából szöveget intézett pártjához és a német nemzethez. Egyidejűleg Göbbels birodalmi propagandauji miniszter magához kérte a sajtó munkatársait és kijelentette előttük, hogy a sajtó az utóbbi hetekben sok mindent jótett és így a lapoknak is köszönetet mond az elért eredményért, amely olyan hatalmas arányú, hogy hónapokkal ezelőtt képzelné sem lehetett volna.

Göbbels hangoztatta, hogy a birodalmi kormány nagy szerencsének tartja, hogy a német népet szolgálhatja, amikor ez a nép ilyen döntően sorakozott fel mögötte.

— Nem fogunk pihenni babárainkon — mondotta Göbbels —, hanem folytatjuk tovább munkánkat.

Párizsban nem keltek meg a választási eredmények

Párizs, november 13. Francia politikai körökben nem okozott különösebb meglepetést a német népszavazás eredménye. A lapok közül a Matin felveti a kérdést:

miképpen fog Hitler élni a most ráruházott újabb bizalommal? A lap valószínűnek tartja, hogy Hitler felszólítást fog intézni a hatalmakhoz, amelyben egyenlő biztonságu feltételeket fog követelni Németország részére is és proklamálni fogja azt megállapítást, hogy nem tartja érvényben levőnek a versaillesi békeparancs azon szakaszait, amelyek ellenkeznek a német nemzet méltóságával és nem felelnek meg az egyenlőség és egyenlő elbánás követelményeinek.

A Figaro leszögezi, hogy teljesen jogosult a mostani szavazási eredmények után Hitlernek az a felfogása, hogy nem ismeri pártokat Németországban. Hitler kétségtelenül a versaillesi békeszerződés érvénytelenítésére tör és Franciaországnak alighanem már rövidesen választania kell a németekkel szembeni engedékenység vagy a háboru között.

A Petit Parisienne a szavazás eredményét kommentálva megállapítja, hogy a németek teljes szolidaritást vállaltak vezerükkel.

Az új birodalmi gyűlés mandátumbirtokosai egyébként kizárólag árjak és nincs közöttük egyetlen nő sem.

**Ma utoljára!
Dübörög a föld...
A Capitol Mozgóban**

Kilenc japán repülőgépet lelőttek és két japán hadihajót elsüllyesztettek az oroszok?

Japán részről cáfolják a híreket. A törökországi szovjetdelegáció visszaérkezett Moszkvába

London, november 13. Moszkvai hírgépelentések szerint a távolkeleti határvidéken kilenc japán repülőgépet, amelyek orosz területet repültek át lelőttek. Pilótáik életüket vesztették, vagy fogságba kerültek. Hírek vannak arról is, hogy orosz vizeken két japán hadihajót a szovjet hadihajóinak tűzvérsége felrobbantott és elsüllyesztett. Japán részről cáfolják a híreket, amelyek hivatalos orosz részről sem nyertek eddig megerősítést. Egyidejű jelentés szerint a japán sajtó többek között azzal vádolja meg a szovjetet, hogy erődítéseket épít az 1905-ben katonailag semlegesített zónákban és repülőtereket létesít a Csendes-óceán partvidékén. Ezt a provokációt Japán nem sokáig fogja tűrni.

Ankara, november 13. Közeljövőben a szovjet több magasrangú tisztjét Törökországba várják. A tisztiek a Dardanellákat fogják megtekinteni. Egyidejű moszkvai jelentés szerint Vorosiloff és a szovjetorosz delegáció Törökországból jövet visszaérkezett Moszkvába.

A delegáció és a hadügyi népbiztos a török köztársaság 15 éves fennállásának ünnepségein vettek részt Ankarában.

Az új birodalmi gyűlés mandátumbirtokosai egyébként kizárólag árjak és nincs közöttük egyetlen nő sem.

Szokolov beszédét állva hallgatta végig a gyülekezet. Ezután prof. M. Shov varsói főrabbi és a cionista frakciók vezetői szólaltak fel, majd újra Szokolov beszélt és megrázó felhívást intézett a cionista csoportokhoz és pártokhoz, hogy Motzkin szellemében teremtsék meg a békét a mozgalmamban. E cél érdekében nyomban meg is indultak a tárgyalások a frakciók között.

Párizs, november 13. Leo Motzkin halálával megüresedett a Comité des Delegations Juives, a Népszövetség zsidó delegációjának elnöki széke. Hír szerint dr. Nahum Goldmann és J. Jefroykint jelölik Motzkin utódjának.

Januárban szállítják át Palesztinába Leo Motzkin földi maradványait

Varsó, november 13. Mint lapunk legutóbbi számában megírtuk, pénteken zajlott le Párizsban Leo Motzkin temetése, mely ideiglenes jellegű volt, miután az elhunyt cionista vezér földi maradványait 1934 januárjában Palesztinába szállítják át és ott helyezik örök nyugalomba. Az intézkedések már meg is történtek ebben az irányban és Párizsban külön bizottság alakult erre a célra.

Szokolov bucsuja Motzkinról

Varsó, november 13. Nahum Szokolov, a Jewish Agency és a Cionista Világszervezet elnöke Varsóban érte Leo Motzkin halálának híre. A lengyelországi cionista szervezet gyászülésén, melyen több ezer ember vett részt, Szokolov tartott emlékbeszédet Motzkinról. A Jewish Agency elnöke könnyektől elfuló hangon mondtotta el gyászbeszédét, melyet többször szakított félbe az egybegyűlt tömeg felzokogása.

— Motzkin nincs többé! — kezdte szavai Szokolov. Ez a hír nyílt át ma az egész zsidó világon. Leo Motzkin az élő szimbóluma volt a cionista mozgalomnak. Több volt mint egy ember, mint egy személyiség. Egész intézmény volt ő: „cionista institúció“. Azóta, hogy először találkoztam vele az első kongresszuson, élete utolsó napjáig ő volt a „Nertamid“, az örök fény a mi cionista templomunkban. Ez a fény most elaludt. Kértük őt, könyörögjünk neki, vigyázzon az egészségére, ő azonban tudatosan feláldozta magát a cionista ideálért. „Korban-olah“ (egész-áldozat) volt ő a cionizmus oltárán. De ő nemcsak a cionizmusnak dolgozott, életét a Kial-Jisráélnak ajándékozta.

— Kilenc hónappal ezelőtt Motzkinnal együtt voltam Palesztinában. Arról álmodoztam akkor, hogy megszakítja a galut-beli munkáját és Palesztinában telepedik le. Nem érte meg ezt a napot. Az első kongresszuson Herzl köré csoportosult „Knesseth-hagdolah“ utolsó nagyjainak egyike költözött el vele a mi sorainkból. Ravatalánál egy fejezetet záruk be a cionizmusban, mely az ő nevét viseli. De nem szabad teljesen odaadnunk magunkat a gyásznak, át kell hogy hatoljon rajtunk az elhunyt szelleme, az ő acélos akarata, megváltás- és szabadságvágya, ami együttvéve a mi drága vezérünk és barátunk, Leo Motzkin életének tartalma volt.

Szokolov beszédét állva hallgatta végig a gyülekezet. Ezután prof. M. Shov varsói főrabbi és a cionista frakciók vezetői szólaltak fel, majd újra Szokolov beszélt és megrázó felhívást intézett a cionista csoportokhoz és pártokhoz, hogy Motzkin szellemében teremtsék meg a békét a mozgalmamban. E cél érdekében nyomban meg is indultak a tárgyalások a frakciók között.

Párizs, november 13. Leo Motzkin halálával megüresedett a Comité des Delegations Juives, a Népszövetség zsidó delegációjának elnöki széke. Hír szerint dr. Nahum Goldmann és J. Jefroykint jelölik Motzkin utódjának.

— November végén jelenik meg Feuchtwanger Lion „A ZSIDÓ HÁBORU“ e. nagysikerű regényének magyar fordítása. Egy óskulturának és egy népnek tragikus bukását tárja elénk a szerző legújabb művében. Főszereplője nem is ember, hanem egy szimbólum, a jeruzsálemi templom; tartalma két világnézet: a haladó, a mindent eltipró nyugati, római és hagyományokban gyökerező, misztikus keleti zsidóság összeütközése. A szép kiállítású könyv ára két kötetben 114 lej, füzetben, két kötetben 54 lej. Előjegyzések és megrendelések eszközölhetők az Uj Kelet könyvosztályánál, az 5z szeg és 10 lej portóköltőség előzetes bekládése mellett, vagy megjelenése után utánvétellel azonnal szállítjuk.

HIDETÉS AZ ÜZLET LELKE: HIRDESSZEN AZ UJ KELETBEN

a legjobb védő fertőző betegségek ellen

Legolcsóbb és legjobb a

MASSLER
CONFECTIO

Piața Unirii 21.

LIGETI SÁNDOR: A BÜVÖS ERSZÉNY

REGÉNY
30-ik közlemény

Ralin szívesen utazgat a vidéken. Rendszerint Elster Harryt vitte magával és ilyenkor autójukat majdnem minden utbaneső faluban megállították. Évről-évre látták a változásokat, az emberi lét javulását, a földművesek állati sorban való görnyedése megszűnt. Ha délután öt órákor érkeztek egy közsébe, a földművelők már régen megtisztálkodva, friss ruhákba öltözve sétáltak és beszélgettek a házak előtt a padokon. A falusi olvasóterem is népes volt már. Ralin néhány millió példányszámban nyomtatott egy földműves-újságot, mely az ő szellemében igyekezett átalakítani a falusiak gondolkodását is. Ezt az újságot is Harry ellenőrizte, mintahogy az EWAG minden sajtótermékét.

A fölösleges földműves megszűnt. Elmult az az idő, mikor gabona, kávé, rizs, óriási halmazait súlyosztették a tengerbe csak azért, hogy a megmaradt készletekért a termelők nagyobb árat kapjanak. A földmunkás napi öt hat órát dolgozott legfeljebb, ami tökéletesen elegendő volt, mert hiszen olyan gépekkel végezték a munkát, amelyek egy csomó ember teljesítményét szolgáltatták. Ralin boldogan látta, hogy a falu nyomozó élete elfűnt. Régebben, ha falun járt, különösen még Rvhl vidékén, mindig az volt az érzése, hogy valami ránehezedik a parasztsokra. A viskók, melyekben laktak, mintha jelképezte volna sorsukat: tetejük úgy rájuk ereszkedett, hogy Ralin, amikor egy-egy ilyen putriba bement, két vállál önkéntlenül is le akarta dobni a fedelet.

Egyes nagyobb földműves-telepek már egészen az új rendszer képét mutatták. Hatalmas fürdőházakba gyűltek össze a mezei munka után a dolgozók, lezuhanyoztak vagy gőzkamrákba huzódtak és pórusaikat teljesen kiizzasztották. Külön medencék voltak a nők számára. Ezek a mezőgazdasági telepeken senki rá nem ismert volna a mostani földművelőkben azokra a parasztsokra, akiknek fogalmát a jobbagyorskorból, de még a kapitalizmus korszakából is őrizte. Mert ezek már nem is voltak földművelők, inkább földmechanikusok, technikusok és sofőrök, akik a vető, arató, és legújabb rendszerű cséplőgépek munkáját irányították.

Az egyik községbe Ralin és Harry autója egyszerre érkezett meg az EWAG központi gabonaelosztó hivatalának hatalmas rakodó kamionjaival. Augusztus vége volt már és a magtárakban egybeborodva állt az új termés-halom. A kamionok odagördültek a magtárak nagy, szárnys ajtai elé és néhány óra múlva már robogtak a falu termésével a központi elosztóba, ahonnan azt a különböző malmokhoz és fel dolgozó gyárakhoz irányították.

Autókon, vasutakon, teherszállító léghajókon és repülőgépeken hőmpolyogták a nversárúkat a gyárakhoz fel dolgozásra. Valamikor ezeket a nversárúkat magánosok tartották kezben, a termelőszközők, elsősorban a föld és a gépek magánosok birtokában voltak, akik spekuláltak velük. Nem aszerint adták át a gabonát a lakosság többi részének, amilyen mértékben annak szükség volt rá, hanem aszerint, hogy saját céljuknak mennyiben felelt meg. A haszon, melyet hozhatott volt a döntő. Ha nem volt ára, akkor egyszerűen nem adták el és nem sokat törődtek az árral, hogy azért, mert visszatartották, milliók éheztek. De ugyanezek a milliók máskor meg azért éheztek, mert olyan magas ára volt a gabonának, hogy nem tudták megvenni, a kenyér olyan drága volt, hogy sokszor egy kilóra nem telt egy egész családnak.

A földbirtokos rajtaült a földön, az ékeken, a boronán, a cséplőgépen, a teheneken, a bárányokon, a kecskéken, a lovakon, a szénán, a lucernán és nem adott búzát, lisztet, tejet, ha nem fizetődött ki neki. Ezért voltak nagy magtárjai, betompincái, göréi melyekben a termését őrizte mindaddig, amíg

Chikágóban valami ügyes spekuláció folytán egyszer csak fel nem érték az árak és akkor ő is kinyitotta a magtárjait, jöttek az újabb spekulánsok: a gabonakereskedők, akik az után továbbadták a termést a malmoknak, amelyek megint kerestek rajta, aztán tovább ment a pékekhez, azok is kerestek rajta, és mire kenyerek és cipők formájában megjelentek a kenyérgyárak polcain, már olyan drága volt, hogy a szegény ember nem vehette meg.

Az EWAG egyetlen nyisszantással levágta ennek a közvetítő polipnak ezer kezét és lábát és a termelőt közvetlenül a fogyasztó mellé hozta. Mi lett ebből a rengeteg ügynökből, alkuszából, utazóból, akik azelőtt közöttük álltak, a termelő és a fogyasztó között? Ralin nem igen tudta őket sajnálni, mert még fiatal újságíró korában nem bírta őket egyébként látni, mint kelevényeknek, daganatoknak, amelyek az emberi szervezetbe fészkeltek magukat és ott elállták a szabad vérkeringés útját. De azért megismételte előttük is azt a felhívását, melyet annak idején a kereskedőkhöz is intézett. Alljanak be munkásoknak vagy elárúsítottak vagy irodai munkaerőnek az EWAG-hoz és akkor átmenthetik magukat a gazdasági élet új rendszerébe. Sokan ezek közül is lázadást kíséreltek meg, volt ügynök-tüntetés, demonstráltak az utazók is, a vége azonban csak az lett, hogy aki nem akart közülük éhenhalni, az kénytelen volt az EWAG valamelyik áruházában vagy ipartelepén munkát vállalni.

Ralin legnagyobb érdeme az volt, —

és elméletének egyszerűségét és tisztaságát is ez mutatta — hogy megteremtette a közvetlen utat a termelőtől a fogyasztóig. Az a titokzatos labirintus, melyet addig egy bizonyos anyag megjárta, amíg hozzánk jutott, például a bőr, amíg lábunkra került mint cipő, vagy a rizs, amíg Kinából az asztalunkra találtak, ez a hosszú-hosszú, főve kanalazták, ez a hosszú-hosszú, kanyarodókkal és elágazásokkal teli út, amit a termelt anyag a fogyasztóig, mint áru, megtett, Ralin keze alatt a negyedére rövidült.

A vállalatnak ez a gyors fejlődési folyamata a lakosság gazdasági elhelyezkedésében is rendkívüli változást okozott. Mínt hogy a tömegszükségleti cikkek előállításával és forgalomba hozatalával foglalkozó ipar és kereskedelem így az EWAG kezébe került, hasonló útemben emelkedett a társaság alkalmazottainak a száma is. A gyárak, elárúsító helyek, melyek most már egész Németországot és Nyugat-európát behálózták, az állandó építkezések, az EWAG-lakótelepek mind erősebb terjeszkedése, az EWAG-családok lélekszámának gyors szaporodását idézték elő s ez viszont a legkülönbözőbb foglalkozási ágak bevonását jelentette ebbe a hatalmas szervezetbe. A vezetőség hű maradt korábbi célkitűzéséhez, hogy az alkalmazottakat minden tekintetben a társaságnak kell ellátnia. Ezért orvosokra volt szükség, mérnökökre, tanítóokra és tanárookra, mechanikusokra, kertészekre, a mestereink legkülönbözőbb csoportjaira, sofőrökre és matrózokra, úgy, hogy az EWAG lassankint miniatűrben, az egész társadalmat képviselte. Voltak kiváló tudósai, akik műszaki téren új találmányokkal és új eljárásokkal gazdagították a társaságot, voltak külön tanerői, akik az EWAG-iskolákban az EWAG szervezetét, módszereit ismertették a hallgatókkal, különösen az az új fiatalokkal, mely az EWAG szolgálatába kívánt lépni. Voltak írói, művészei, színészei, akik a telepek színházjaiban, zene- és felolvasótermeiben gondoskodtak a lakók szórakoztatásáról.

Folytatjuk.)

SZÍNHÁZ-FILM MŰVÉSZET

Zsindelyezik a kaszárnya tetejét

A temesvári operett-társulat bemutatója

Vasárnap délután mutatkozott be az Ihász—Fekete temesvári operett-társulat a Zsindelyezik a kaszárnya tetejét című darabban nagy sikerrel és tegyük min gyárt hozzá: megérdemelt sikerrel. A szép és új díszleteken, az együttes kítőn anyagán, a játék gondosságán és mindennekfelett a művészek játékdívdén lát-szik, hogy új ritmussal állunk szemben. Szerencsés társulás adott indítékot ennek a ritmusnak. Fekete Mihály művészi inven-ciója, lelkes energiája és Ihász Aladár rendezői készsége és sokoldalú művé-szi képességei fűtik, lendítik a társulatot, amelynek sorjaiban ugyszólván az Erdély területén található összes jó erők együtt vannak.

Nem nagy igényű, de jóízű, kacagató, friss, pattogó leginkább népdalok motívumaiból komponált katonahistória ez az operett. Irta és zenésítette: Erdélyi Mihály. Pesten és Budán játszották vagy háromszáz előadásban, ami annak a bizonyossága, hogy a jó zenének, az ötletnek, sőt a komikus ellágyulásnak is közönsége van mindenütt, sőt tömege, Kolozsváron egyes jeleneteiben tombolóan tetszett.

Tartalma dióhéjában:
Csantavéri ezredes többedmagával mutat egy fiatal táncosnóval, aki természetesen hűséget mutat, de elég neki öt perc a tiszti távollétéből, hogy Korom Gida ölelő karjai közé bujjon. Az ezredes visszajön és mit látnak szeméi?
Nem lesz párbaj, még különös harag sem a dologból, hanem egy megállapodás. Ha Gida megházasodna, az ezredes barátilag udvarolhat az asszonynak. Korom Gida ugysem akar házasodni, szívesen

vállal tehát jót és rosszat. De beleesik. Egy másik nőt vesz el — az ezredes tud-tán kívül — feleségül és ebből támadnak a bohózatos szituációk.

Köszeghy Margit jóízű humorával, pompás táncával és szép énekével tünt ki egy parasztleány szerepében, aki később urnővé vedlik. Ihász Aladár volt a partnere: parasztleány. Van egy jellemete, amikor egy örmestert kolbásszal megvesz-teget. Ennél derűsebb alakítást Ihász maga sem nyújtott még, amióta szinpa-don van.

Az új színészek közül Bereng Béla nyerte meg a közönség tetszését, biztos, komikumtól duzzadó játékával és nagyon kellemes énekhangjával. Borovszky ját-szotta az ezredest, sneidigul, elegánsan, bohómórával. Korom Gidát Horváth Já-nos alakította nagyon kellemesen. Az örmester szerepében Szabados József, teljérv humorával ismerkedtünk meg; Juhász Eta egy alacsony sorból feljutott bárónő izgága szerepében kellemes volt. Viame Elza egy fiatal menyasszonyt ábrázolt. Szép alakja és iskolázott, kellemes hang-ja van, de még bizonytalanul játszik. Kiseb-bb szerepekben Székely István, Tompa László és Kornaj Sándor tetszettek nagy-on. Hegyesi Icaú ismerjük. Ezuttal is csupa temperamentum és báj volt.

A darabot Kolozsváron még csak ked-den este játsszák. Szerdán a társulat nagyigényű darabban a Dubarryban fog szerepelni. Bizonyára technikai és művé-szi felkészültséggel. (sz.)

ROMAN OPERA MŰSORA:

Kedden este fél 9 órákor: Denevér.
Szerdán este fél 9 órákor: Szevillai bor-bély.

Pénteken este fél 9 órákor: Cigánybáró.

A temesvári operett-társulat műsora a Magyar Színházban:

Kedden este félkilencor: Zsindelyezik a kaszárnya tetejét.

Szerdán este félkilencor: Dubarry.

ROYAL-MOZGÓ MŰSORA

Ma, kedden utoljára:
Fekete huszár. Zenés világláger.
Fősz: Conrad Veidt, Mady Christians, Bernard Goetzke.

SELECT-MOZGÓ MŰSORA

Kedd 3, 5, és 9 órákor:

A láthatatlan Garda. Rendkívül iz-galmas kémtörténet, főszererepekben: Brigitte Helm, Karl Ludwig Diehl, Homolka Oszkár.

Szerda 5, 7 és 9 órákor:

Csütörtök 3, 5, 7 és 9 órákor:

Péntek 3, 5, 7 és 9 órákor:

Szombat 3, 5, 7 és 9 órákor:

Vasárnap 3, 5, 7 és 9 órákor:

A sas és a keselyű. Izgalmas repülő-film, eddig nem látott szenzációs felvételekkel. Főszererepekben: Fred-ric March, Carola Lombard.

URANIA-MOZGÓ MŰSORA

Kedd 3, 5, 7 és 9 órákor:

A nap fia. Végtelenül kedves keleti románc, főszererepekben: Ramon Novarro és Helene Hayes.

Szerda 3, 5, 7 és 9 órákor:

Csütörtök 3, 5, 7, 9 órákor:

Péntek 3, 5, 7 és 9 órákor:

Szombat 3, 5, 7 és 9 órákor:

A láthatatlan Garda. Megrendítő kém történet, főszererepekben: Brigitte Helm, Karl Ludwig Diehl, Theodor Loos.

APRÓ HIRDETÉSEK

Egyszeri közlésnél egy szó 2 lej, vastagabb betűvel 4 lej. Legkisebb apró hirdetés 20 lej. Alkátkeresőknek 30 százalékos kedvezmény. Apróhirdetéseket díja előre fizetendő. Jelleg levelet csak úgy továbbítunk, ha portóbélyeg mellékelve van.

Alkalmi butorvásár. Raktárkészletürket minden elfogadható árban kiárusítjuk. Nagy választék modern, művészi, komplett lakásberendezésekben, kombinációkban. Modern díőfahálószobák 8000 lejért szerezhetők be a Transilvania le-rakatában Str. Memorandului 1., az eme-leten.

Csipekvarrás, függöny, ágyterítő, párnák montirozása, kelengyék készítése Wesselényi M. ucca 3. Weissmann R.

Piyamat, inget méret után legolcsó-ban „Woja” fehéreműtzenben kaphat Reg. Ferd. 65.

Válogatott gesztenyét, szilvát, diót, mo-gyorót, gombát szállít megfelelő előleg ellenében utánvételt legújtanysabban. Rood, Täuti de sus, Baiamare.

Keresek 4 vagy 5 szobás komfortos la-kást beivárosban május 1-re, esetleg hamarabb is. Dr. Krausz, Piata Mihai Viteazul 3.

Egy jól bevezetett tűzifaraktár teljes berendezéssel, 14 állatból álló istálló, 2 szoba konyhás ház irodával, elutazás miatt, sürgősen eladó. Hellmann, Pata u. 35. szám.

Kiadó különbejárata, szép butorozott szoba egy vagy két személynek, fürdő-szobahasznaattal, esetleg zongorával. Ér-tekezni 12—5-ig Erzsébet ut 38., 1.

A legizletesebb és legváltozatosabb vegetárius koszt a Schwartz Ignacné ve-zetése alatt álló „Familia” kóser vegetá-rius étteremben kapható. Unió ucca 10. hátul az udvarban. Egy menü (leves, fő-zelék, tészta) 25 lej. Abonoma ebédvacs-o-ta 900 lej, csak ebéd 600 lej.

Kelengyék készítése, függöny és ágy-terítő összeállítás, csipekbevarrás, párnák montirozása, előrajzolás a legújabb mta-ták szerint legszebben és legolcsóbban Fisch Böcke kézimunkaszalónjában Baritú 16

Allást keres bizalmi állást önként ott-hagyó 27 éves zsidó férfi. Elmenne rak-tárnoknak, könnyebb irodai munkára, pénzbeszedőnek vagy bármilyen bizalmi állásra. Jó referenciák. Szíves érdeklő-dést „Szerény igényű” jellegére a kiadó-ba kér.

Sétatéren urjembernek megfelelő ele-gáns, különbejárata butorozott szoba azonnali kiadó Ugyanott eladó két barány borszőnyeg, villanylámpacsillár, márvány lapos tükrös mosdó, tölgyfaágy. Caragiale (Tompa Mihály ucca) 1., földszint, jobb.

HIL

Ausztria folyta-ét. Bécsből jelentő autarkia kiépítése-ület a legtöbb tan-tósen növekedett. k-re vetettek buza-gi kísérletek tapasztalás-eredményen vár-

— Megnehezítetté-ületre. Saarbrük ar-vidék kormány-izette a beutaz-ég sportegyletek-egedélyre van sz-éphessék a határ-

— Letartóztat-tak mi hallgatót. A-rombaton letartó-zódó orvostanha-ista rópedulákat-ök között. A rendőr-rópedulák terjes-en. A fiatal nő ne-épirással sokszor-ápta, de a rendőrs-gytemi hallgatók-umista sejt ter-Roth Irbolyt hófény-nittáló anyaggal-ügyészre, ahol e-álattai fogságot.

— Cluj Zsidó-avára e hó 14-én, lettel nagy műsoro-City kávéházban. pártfogását kéri a-

— Elhalasztottá-kasztója bünpere-n lozsvári törvény-szűzte ki a sikkes-Margit hivatalnok-git mint az állas-selője 370 ezer lej-pénztárából. Háro-gyalást, de a ve-ent meg. A mai-ór. Saragea utján-vánnyal mentette-son megjelent az-aki követelte, hog-keppen nem lehet- mert egyáltalában-gás az orvosi l-ügyész is kéri a-azonnali letartó-záldott nem vesz-szolgáltatás képy-delte a vádolt el-

— Tíz hónapra-soffört, aki autó-paraszót. A kol-szekeiojának Col-gyalta Hermann-aki 1932-ben a sz-ójával elűtötte- aki nyolc nap m- a kolozsvári klin-datlanságból elk-vádat emelt a sz-aldó védekezett,

hajtó paraszti-Abban az időbe-szászfenesi orsz-ak le kellett t-ett haladt ugya-amely mellett T-kölésre nem tér-soffört elszágu-útötte a paraszti-bucot a sofför-szállította a ko-nyolc nap muly-bírótság bünösn-és ezért tizhón-ügyész a bünte-zest nyújtott be-

— Megkezd-i a cionista diák-multra tekint-cionista diákok-kájára vissz-m-pihattja meg-sikerült már a-maga köré es-tudatos zsidó e-munkájának e-eszme igazsá-djakság nagyv-rál folytatni-velő munkáját-maga köré töm-ka érdekében-Idéj szeszönyv-10-15-én esle-neológ iskola-Ferdinand 54., a Bnő Jisrád-cionista világ-diával szembe-

HIREK

Ausztria folytatja az autarkia kiépítését. Bécsből jelentik: Ausztria folytatja autarkia kiépítését. A búzával bevetett terület a legtöbb tartomány területén jelentősen növekedett. Különösen olyan helyeken vetették búzát, amelyeken az eddigi kísérletek tapasztalataihoz képest jó eredmény várható.

Megnehezítették a beutazást a Saar-területre. Saarbrückenből jelentik: A Saar-vidék kormányzó bizottsága megnehezítette a beutazást a Saar-területre. A leg sportegyletek csapatainak is külön engedélyre van szükségük ahhoz, hogy lépéshessék a határt.

Letartóztattak egy kommunista egyetemi hallgatót. A kolozsvári szigurancaomban letartóztatták Roth Ibolya májusi orvostanhallgatóját, aki kommunista röpcédulákat akart szétosztani a diákok között. A rendőrség szerint Roth Ibolya röpcédulák terjesztése közben érték tetten. A fiatal nő nem vallotta be, hogy a papírral sokszorosított anyagot kitől kapta, de a rendőrség tudni véli, hogy az egyetemi hallgatók között rejtőzködő kommunista sejt termelte a röpcédulákat. Roth Ibolyát hétfőn a nála talált kompromittáló anyaggal együtt átvitték az ügyészségre, ahol elrendelték ellene a vizsгалati fogságot.

Clujji Zsidó Iparosok aggenházuk avatása. A hó 14-én, kedden este 9 órai kezdettel nagy műsorosteaestélyt rendeznek a City kávéházban. A nagyközönség szíves pártfogását kéri a Hölgybizottság.

Elhalasztották az Erdőpénztár sikkasztója büntetésének tárgyalását. A kolozsvári törvényszék első székfője mára tüzte ki a sikkasztással vádolt Trifan Margit hivatalnoknő perét. Trifan Margit mint az állami erdőpénztár tisztviselője 370 ezer lejt sikkasztott az intézet pénztárából. Háromszor tüzték ki a tárgyalást, de a vádlott egyszer sem jelent meg. A mai tárgyaláson ügyvédje dr. Saragea utján tisztiorvosi bizonyítvánnyal mentette ki magát. A tárgyaláson megjelent az intézet jogi képviselője, aki követelte, hogy a vádlottat, ha másféppen nem lehet erőszakkal vezessék elő mert egyáltalában nem beteg, csak kifogás az orvosi bizonyítvány. Cölfesuc ügyész is kéri a vádlott elővezetését és azonnali letartóztatását, mert szerinte a vádlott nem veszi komolyan az igazságszolgáltatás képviselőit. A bíróság elrendelte a vádlott elővezetését.

Tíz hónapra ítélte a törvényszék a soffort, aki autójával halálra gázolt egy parasztot. A kolozsvári törvényszék első székfőjének Cojocariu tanácsa ma tárgyalta Hermann József soffor bűnügyét, aki 1932-ben a szászfenesi országon autójával elütötte Timbuc Joan parasztot, aki nyole nap mulva belehalt sérüléseibe a kolozsvári klinikán. Az ügyészség gondatlanságból elkövetett emberölés miatt vádat emelt a soffor ellen. A soffor azzal védekezett, hogy dudált a kocsiját hajtó parasztnak, de az nem hallotta. Abban az időben volt munkálatban a szászfenesi országot, úgy, hogy az autónak le kellett térnie az utról. Az ut mellett haladt ugyanekkor egy parasztszekér, amely mellett Timbus Joan haladt. A túl közésre nem tért ki az utból és ekkor a soffor elszárguldt a szekér mellett és elütötte a parasztot. A súlyosan sérült Timbucot a soffor felvette az autóra és be szállította a kolozsvári klinikára, ahol nyole nap mulva belehalt sérüléseibe. A bíróság bűnösnek mondotta ki a soffort és ezért tízhónapi fogságra ítélte. Az ügyész a büntetés súlyosbításért fellebbezést nyújtott be a táblához.

Megkezdi aktivitását a Bné Jiszráél, a cionista diákok szövetsége. Egyéves multra tekint vissza a Bné Jiszráél, a cionista diákok szövetsége. Egyéves munkájára visszapillantva, elégtétellel állapíthatja meg, hogy a Bné Jiszráélnek sikerült már a tavalyi tanév ideje alatt maga köré csoportosítani az összes öntudatos zsidó diákerőket és nívós kulturális munkájának eredményeképpen a cionista eszme igazságát elismertetni a zsidó diákság nagyobbik részével. A Bné Jiszráél folytatni fogja felvilágosító és nevelő munkáját abban az irányban, hogy maga köré tömörítse a pozitív zsidó munka érdekében az összes zsidó diákokat. Idei szezonnyitó nagygyűlését szerdán, f. hó 15-én este 9 órai kezdettel tartja a neológ iskola nagytermében (Cal. Regele Ferdinand 54.), amikor Kasztner Rezső, a Bné Jiszráél elnöke tart előadást „A cionista világkongresszus a zsidó tragédiával szemben” címen.

Ujra Montague Norman lett az Angol Bank kormányzója. Londonból jelentik: A jövő év május közepétől számítva további egy évi időtartamra újra Montague Norman lett az Angol Bank kormányzója.

Nem tartják valószínűnek, hogy Németország kilépjen a Nemzetközi Fizetések Bankjából is. Bazelből jelentik: A Nemzetközi Fizetések Bankja igazgatótanácsa ülést tartott. A jegybankkormányzók már szombat óta Bazelben vannak, ahol előértekezletet tartottak. Az igazgatótanács ülése megvitatták az intézet rendelkezésére álló tőkék befektetési lehetőségeit. Targyalják azt a problémát is, hogy a bank milyen magatartást tanúsítson az elértéktelenedett valutákkal szemben. Egyébként az igazgatótanácsban nem tartják valószínűnek, hogy Németország kilépjen a Nemzetközi Fizetések Bankjából is, mert ez vezetéses csapat jelenthetne a német exportra. A bázeli intézet vezetőkörében érdeklődéssel várják, mik lesznek a nemzeti szociálista Németországnak a népszavazási eredmény után legközelebbi pénzügyi és gazdasági intézkedései.

De Valera üzenetet küldött az ulsteri parlamenti ellenzék pártjaihoz. Londonból jelentik: De Valera ir miniszterelnök üzenetet intézett az ulsteri parlamenti ellenzék pártokhoz, amelyben közli, hogy céljaik elérésére irányuló erőfeszítéseikben hajlandó támogatni az ulsteri ellenzék, ha a maguk részéről ezentul bojkottálják a külön ulsteri törvényhozó testületet és a parlamenten kívül nagy szabású akciót kezdenek az ir sziget egy államra egyesítése érdekében.

Kondylisz görög külügyminisztert kihallgatáson fogadta Sándor jugoszláv király. Belgrádból jelentik: A jugoszláv fővárosban tartózkodó Kondylisz görög külügyminisztert Sándor király a délután folyamán kihallgatáson fogadta.

Felmentette a törvényszék a halálosvégű magzatelhajtással vádolt szülésznőt. A kolozsvári törvényszék Patea tanácsa ma tárgyalta a halálosvégű magzatelhajtással vádolt Duca Anna szülésznő perét. A vád szerint a szülésznő tiltott műtétet hajtott végre Székely Mihálynén akit aztán súlyos állapotban szállítottak be a Lengyel szanatóriumba. Dr. Lengyel, dr. Radu Pop, és dr. Stanca orvosok valomása alapján a szülésznőt felmentették az ellene emelt vád alól, mivel bebizonyult, hogy a beteg asszony kohohta a vádat a szülésznő ellen.

Erdős Renée: Hajnali hegedűszó. A forró levegőjű regények kitérő író-nőjének legújabb műve. Két fiatal lélek hajnali fényben fürdő szerelmi regénye, amely vig hegedűszó mellett ér véget. Egészvásznonkötésben 60 lej, minden könyvkereskedésben, vagy ahol nincs, Lepagenál Kolozsvár.

Három hónapot kapott a törzsöröster, aki erőszakot követett el négy kisleányon. A kolozsvári hadbírósg ma tárgyalta Schiupu János nyugalmazott törzsöröster büntetését, aki 1929-ben erőszakot követett el négy tizéven aluli kisleányon. A hadbírósgon megjelent a négy kisleány anyjuk és nagyanyjuk kíséretében. Az egyik kisleány sirva fakad, amikor az eset részleteiről érdeklődik az elnök. A hadbírósg zárt tárgyaláson hallgatta ki a vádlottat, majd három hónapi elzárásra ítélte a vádlottat.

Holnap (szerda) kezdettel mutatja be a

Royal Mozgó

Stefan Zweig Németországban máglyára vetett és kitiltott „Egő titok” c. művének filmváltozatát:

„Vágyak éjszakája”

címen. Fősz.: WILLY FORST, HILDE WAGENER. A szezon legnagyobb, legkimerültebb filmeméenyé! Számozott jegyek 3, u. 2-től a kasszanál előre váltathatók.

Három hónapot kapott a felségsséttel vádolt luteránus pap. A kolozsvári törvényszék Patea tanácsa ma tárgyalta Elscholtz Antal petrisz luteránus pap felségssértési perét. A vád szerint 1932 május 10-én Nagyrománia egyesülésének ünnepeén a pap sértő kifejezésekkel illette többek előtt az uralkodót, Elscholtz azzal védekezett, hogy ő nem mondta a neki tulajdonított kijelentéseket, hanem egy falubeli ellensége Jonescu Jon tanító koholta ellene a vádat. A bíróság bűnösnek mondotta a papot és ezért három hónapi elzárásra, tízezer lej pénzbüntetés fizetésére és politikai jogainak kétévi felfüggesztésére ítélte.

Algir felett szállott át Wullemín tábornok légi rajja. Párizsból jelentik: Wullemín tábornok légi rajjának 25 repülőgépe 25 ezer kilométeres afrikai légi útján Algir felett szállott át.

Szeptemberben 4000-nél több zsidó vándorolt Palesztinába. Jeruzsálemből jelentik: Szeptember hónapban 4062-en vándoroltak Palesztinába. Közöttük 3903 zsidó. Ezekon kívül 450 a kapitalisták kategóriájába tartozó jött az országba, 51 turista kapott tartós telepedésre engedélyt, 220 személy bevándorlását nem engedélyezték.

Kuncz Aladár: A fekete kolostor. Halálos ágyán fejezte be a nagytehetségű író nagyszerű regényét, amely az utolsó évek egyik legnagyobb szenzációja volt. A tüneményes siktet aratott regény könyvnapki kiadásában, hófehér papíron, díszes vászonkötésben, 550 old., az Athenaeum kiadásában 90 lej minden könyvkereskedésben, vagy ahol nincs, Lepagenál Kvár, Kérjen Athenaeum jegyzéket.

Németországban még mindig poititkai emberkijezés folyik. A prágai Socialdemokrat című újság jelentése szerint a kampókeresztes terrorosztatok Drezdában kilencvenegy egykori szocialista funkcionáriust és vezető tagot fogdostak össze és kegyetlenül megkínozták őket. Különösen megalázó módon bántak el a 26 éves Werner Wollsteinel, aki amellett, hogy párttitkár volt, még zsidó származású is. A bántalmazottak hiába fordultak a rendőrséghez, az SA embereknek hajjuk szála sem görbült meg.

Jugoszláviában silány volt a tengeri termés Belgrádból jelentik: A tengeritermes, szemben a buzatermésel ebben az évben silány volt. A buza ára most olcsóbb, mint a tengerié. Az idén a szegényebb néposztály buzalisztból süti kenyereit Jugoszláviában.

Az üde nők kedvelt pudere

5 fleurs
POUDRE
FORVIL

IRÓK ÉS IRÁSOK

Kié vagyok, hová tartozom (Regény. Irta: Klein Jeromos.)

Logikus dolog, hogy ez a könyv, melyet ha kitünően művelt és meleg érzéseit is kifejezni képes, de mégis csak dilettáns író ír, megjelent az erdélyi zsidóság életében. Minden reneszánsz mozgalom, tehát a zsidóság népi reneszánsza is akkor mutatja ki igazi gyökereit, amikor belső feszítő erői elég erősek ahhoz, hogy megnyilvánulásra mozgassák az érdekelt réteg, vagy nép olyan egyedeit is, akik külföldben a tollhoz, vagy a kifejezés más eszközeihez sohasem nyultak volna. Klein Jeromos igazsága olyan eleven erővel él benne, hogy joggal úgy érzi, hogy az érzés tisztasága meggyőző erővel pótolja az évek nagy felkészültségét igénylő halmazát. Klein Jeromos egy szerűen és olyan meggyőző belsőéggel érzi, hogy zsidó létére mindenben kerestül csak a zsidósághoz tartozhat, hogy szinte fölösleges is a könyvben a kikeresztelkedett mérnök családjának meséje, mert az olvasó amugyis minden fenntartás nélkül meg van győződve arról, hogy a szerző Eliázárban, a két keze munkájával egzisztenciát szerző tudós jesiva-bocherben a zsidóság olyan életrealitását akarja ábrázolni, amely nem merül el könyvmolyság improduktivitásában, hanem van ereje a teremtő munkában is megtalálni az élet értelmét. Szép, romantikus és igaz, ha kissé optimista, történet is Klein Jeromos regénye, de kiváló alkalmat ad a szerzőnek arra, hogy a szentírásban való pártasságát az olvasó okulására bemutassa. Elvezetés olvasmány és hogy az író idézzük: „Aki a szent betűkkel bánni tud, azoknak belső értékét ismeri: maga is tud teremteni...”

Elhalasztották Demeter János újságíró sajtóperének tárgyalását. A törvényszék negyedik székfője mára tüzte ki Demeter János újságíró sajtóperének tárgyalását. A vád szerint Demeter két cikket írt a Falvak népe című folyóiratba, „Drágaság, munkanélküliség, nyomor” és „Újraéled a robot” címmel. Az ügyészség államellenesnek és izgató hangunak minősítette a cikkeket és kommunista eszmék terjesztéséért perbe fogta az újságíró. Demeter azzal védekezett, hogy a cikkek nem voltak kommunista tendenciájuk és nem terjesztették a kommunista eszméket. Nem államellenes az ha valaki az országban előforduló bajokról ír és azokat kifogásolja, hiszen Argetoianu is megette azt. Az elnök közbeszó: Hagyjuk itt Argetoianut. Majd felolvassák a cikk román fordítását. A cikk felolvasása után ugy Demeter, mint ügyvédje dr. Szegő Imre kijelentik, hogy a cikk fordítása téves és ezért kéri a tárgyalás elnapolását rövid időre, amíg elkészítik a cikk helyes hivatalos fordítását. A bíróság helyt adott Demeter kérésének és a tárgyalást november 30-ra halasztotta el.

Megjelent Ch. N. Bialik

a legnagyobb élő héber költő történelmi szövege a zsidó néphez:

Halacha és Agada

Dr. Kohányi Rezső magyar fordításában.

Ára 10 lej

Megrendelhető az Aviva-Bariszia Nöszijutjánál Cluj, Calea Regele Ferdinand 32. (II. emelet)

UJ KELET *Legújabb hírek*

A pártvezérek a király előtt (Elsőoldali cikkünk folytatása)

audiencia-sorozata. Elsőnek Titulescu, a volt és leendő külügyminiszter jelent meg a királyi palota előtt. Pavel Radulescu volt és leendő külügyi alminiszter kíséretében. Titulescu délután három óra körül átadta helyét Pop Ciceo Istvánnak, ez pedig rövid idő múlva Costachescu szenátusi elnöknek. A törvényhozó testület elnökei 15-15 percet maradtak az uralkodónál. Titulescu audienciájának a folyásáról semmiféle szivárgott ki. Pop Ciceo István választási kormányt véleményezett, míg Costachescu szenátusi elnök az újságírók kérdéseire a következőket válaszolta:

— Öfelségének kormányra van szüksége. Én ajánlтам egyet.

Averescu a király előtt
Hogy melyiket, azt nem volt hajlandó elárulni Costachescu. Félnégykor Averescu marsall jelent meg a királyi palota előtt, díszes marsalli egyenruhájában. Husz percig tartó audienciájáról nem volt hajlandó semmit elárulni, a marsall aki beült autójába, anélkül, hogy az újságírók egyetlen kérdésére is válaszolt volna. Délután négy óra felé már hatalmas tömeg gyűlt össze a királyi palota előtti téren, amely valóságos feketéltett a kíváncsiak sokaságától. Csoportokba verődve izgatottan tárgyalták mindenféle az audienciák kimenetelének esélyeit.

Duca és Bratianu Gheorghe
Négy órakor a tömegben keresztül utat tört magának a palotához Duca volt belügyminiszter autója. A liberális párt vezére sápadtan és szemmel láthatólag izgatottan lépte át a hall küszöbét. Alig néhány perc után már el is hagyta Duca a királyi palotát, mindössze annyit közölve az újságírókkal, hogy a maga részéről egyetlen megoldásként az öliberális párt hatalomra hívását ajánlta az uralkodónak.

Duca után közvetlenül George Bratianu következett, aki elegánsan és jókedvet mimelve szállt ki autójából. Husz percig tartott az ifjúliberálisok vezetőjének audienciája, amelynek végzetével George Bratianu kijelentette, hogy választási kormányt ajánlott a Királynak.

A többi pártvezérek
Délután négy óra 40 perckor Goga Octavian rövid audienciája következett, négy óra 55 perckor Iunian, 5 óra 10 perckor Argetoianu s félhatkor dr. Lupu tettek tiszteletüket az uralkodónál. Goga, Argetoianu és Iunian választási kormány mellett kardoskodtak. Dr. Lupu tüntetőleg gyalog tette meg az utat az Athene Pallacétól a királyi palotáig, elegáns szürke zaketében, fehér bokavédővel. A pártvezérek közül az újságíróknak, Jan T. H. Florescu volt igazságügyminiszter a demokrata liberális frakció vezetője, akinek egyetlen képviselője sem volt a legutóbbi parlamentben, egyesült liberális kormányt ajánlott, Duca és georgista frakciók, valamint a saját maga csoportjának közreműködésével. Este félnyolckor került még Alex Mavrodi, a romániai nemzeti színházak vezérigazgatójának audienciájára, nyolc órakor végül a király felfüggesztette az audienciákat és visszavonult vacsorázni.

A kíváncsiak tömege változatlanul kitartott a királyi palota előtt, sőt meg is szaporodott időközben. Kisebb tömeg gyűlt össze a liberális pártnak a Picadilly-lével szemben levő klubhelyisége előtt is, a királyhimnusz énekelve és Ducát éltetve. Este tíz órakor csendőrkülönítmények vonultak ki a királyi palota előtti tere, kordont vonva az érdeklődők köré. Fél tíz órakor kinyiták a királyi palota kapui. Puiu Dumitrescu, az uralkodó magántitkára, hagyta el pompás Paecard kocsijával a királyi palotát. Néhány percre rá másik kocsiban Duca érkezett meg második alkalommal a királyi palotához. A liberális pártvezér tíz órától negyvedtizenkötig tartó audiencián jelent meg, amelynek végzetével a következőket jelentette ki az újságíróknak:

— Öfelsége a király megbízott azzal, hogy kormányt alakítsak, keresve az

együttműködést Goga Octaviánnal és George Bratianuval. Fentartottam magamnak a jogot, hogy hétfőn válaszoljak erre a megbízásra.

Duca második audienciája nyilvánvalóvá tette, hogy milyen irányba kívánja terelni az uralkodó a válság megoldását. A feltétel pedig, amelyhez a megbízatás kötve volt, világosan mutatta, hogy az uralkodó nem szívesen teszi le a hatalmat kizárólag az öliberálisok kezébe és szívesen látja, ha az új kormány megalakulása elégtellessel szolgálja a királyhi George Bratianunak és az ugyancsak lojális Goga Octaviánnak.

Duca tanácskozásai

A királyi kihallgatás után Duca lakó-

sára ment, ahol már várakozott rá a liberális párt vezérkara. Duca beszámolt audienciájának lefolyásáról és kérte vezérkarának véleményét a feltételekről, melyekhez az uralkodó kötötte a liberális kormányalakítást. A liberális vezérkar az első pillanattól kezdve igen pesszimiztikusan ítélte meg az ifjú-liberálisokkal és Gogával való együttműködés lehetőségét, különösképpen pedig kifogásolták Goga legújabb politikai orientálódását, amely a liberális párt programjával nehezen egyeztethető össze. A vasárnapról hétfőre virradó éjszaka mindenestre közbeléptek a békekövetek. Puiu Dumitrescu, az uralkodó magántitkára, meglátogatta George Bratianut, majd Goga Octaviánt, igyekezve őket Ducával szemben békülékenységre hangolni. Ugyan csak ebben az irányban tárgyalt az éjszaka folyamán Titulescu külügyminiszter is. Sem egyik, sem másik nem operált nagy sikerrel, mint azt a hétfői események bebizonyították.

Véres tüntetést rendeztek Londonban Németország ellen a kommunisták

A tömeg be akart hatolni a német követségre. Hatalmas verekedés volt a Trafalgar-téren a kommunisták és a fasiszták között

London, november 13. A német nagy követség palotája előtt négyezer főnyi kommunista tömeg tüntetést rendezett. A szélső baloldaliak támadó csoportjai a palota néhány ablakát bevették és be akartak hatolni az épületbe. Lovas és gyalogos csendőrséget vezényeltek ki ellenük és a karhatalom szétszórta a rendbontókat. A kommunisták később a Trafalgar-téren újra gyülekeztek és egy szónokuk a Nelson-oszlop talpazatán beszédet intézett hozzájuk, amelynek során szidalmazta a nemzeti szociálista Németországot, követelte a birodalmi gyűlés palotájának felgyuj-

tása bünperében a pertörést és a vádlottak azonnali szabadlábrahelyezését. Ekkor érkeztek oda sir Arthur Mosley fasiszta miliciájának tagjai teherautón, mire a fasiszták és szélső baloldali ellenfeleik között véres verekedés támadt. A kizárólagos számosan súlyos sebesüléseket szereztek. Tízennygy angol zászlót a kommunista rendbontók összetéptek és a zászlórudakkal verték sir Arthur Mosley embereit. Lovas rendőrség újabb kirendelésére volt szükség, hogy megtisztíthassák a Trafalgar teret. A karhatalom számos le- tartóztatást eszközölt.

Roosevelt nem akarja megállítani a dollárpánikot

Még számos problémát kell Litvinovnak letárgyalnia a de jure való elismerés előtt

Ujabb pénzfelhígítás következik Amerikában

London, november 13. Feltűnést kelt Londonban az a hír, hogy a szovjet de jure elismerése Amerika részéről még mindig késik.

A Times információi szerint Amerika komoly garanciákat kíván Moszkvától abban az irányban, hogy a szovjet nem fogja támogatásban részesíteni az Amerikában folyó szélsőbaloldali agitációt. Kétségtelen — írja a Times — hogy a szovjet de jure elismerése be fog következni, de előzetesen még annyit meg kell tárgyalni való van a két hatalom között, hogy problematikusá vált Litvinov hétközepe utrakelése és visszatérése Európába.

Amerikai politikai körökben sem hiszik, hogy Litvinov szerdán hajóra szállhat Európa felé, mert az amerikai orosz eszmecsere nem mutat olyan előhaladást, amelyet a tárgyalófelek elvártak.

Párizsi politikai beavatott helyen úgy hírlik, hogy Amerikában közelebb ről papirpénzkibocsátás lesz azzal a tervvel kapcsolatban, amelynek alapján az amerikai kincstári hivatal igény be óhajtja venni a tőkepiacot.

Ez az új terv természetesen újabb pénzfelhígítást fog eredményezni. Newyorki pénzügyi körökben szerzett értesülések szerint Amerikában nem akarják megállítani a dollárpánikot mindaddig, amíg az amerikai valuta értékesítkése nem haladta az ötven százalékot. Emiatt amerikai hivatalos helyen nem akadályozzák a menekülő dollártökeket a külföldi de vízapiacokra való öntözését.

Egyébként londoni jelentés szerint mintegy 50 millió font értékű menekült dollár került az utóbbi napokban a londoni piacra.

A kanadai postahivatalok kormány-

Számtalan érdeklődésre közöljük, hogy a

ZION-LLOYD

rendezésében október 21-én a Dacia hajóval elindult kirándulók a legteljesebb rendben és akadálytalanul partra szálltak Haifában.

ZION-LLOYD

Bukarest, Bd. Elisabeta 15. Telefon 330% folytatja kirándulásainak rendezését és csoportok Palesztinába és a Közelkeletre való szállítását. Legközelebbi utazások: november 20, december 4, és 18. A legújtanosabb árak. Kérjen még ma prospektust.

Lakása

berendezésének

megvételénél le-

gyen ÓVATOS!!

Áldozzon

többet, de

vegyen jót!

Székely & Réti

BUTORGYÁR Rt.-től Targu-Mures

Fiókok: BUCURESTI—BRASOV

utasításra fizetéképpen már nem fogadnak el dollár-bankjegyeket.

Legutóbbi newyorki híradás szerint az amerikai újjáépítési hitelintézet 150 millió dollárt fog kigazdálk szegélyezésére rendelkezésre bocsátani. A kigazdálk a birtokaikon termelt tengeri után bushelenként 45 centet fognak kapni. Egyébként Amerikában életbe lépett a kiskereskedelmi árak újabb rendezésére hivatott szövetségi kormányrendelet. Eszerint a kiskereskedők a berendezési árhoz tíz százalékos hasznot számítanak fel s ezen alul nem árusítanak. Ez a rendelkezés főként olyan áruházak ellen irányul, amelyek egyes cikkeket veszteséggel hoznak forgalomba.

Tüntetések közepette, komor hangulatban zajlott le az osztrák köztársaság kikiáltásának tegnapi emléknapja

Bécs, november 13. A tegnapi államünnep a Stefanskirchenben ünnepi mise volt, amelyen Miklas elnök, Dollfuss kancellár, a kormány tagjai és a diplomáciai kar jelentek meg. A középületek zászlódszobán állottak. Elmaradt azonban a diplomáciai kar fogadtatása Miklas elnökkel. A középületek zászlódszobán állottak ugyan, de a város háza s más városi épületek homlokzatáról ezuttal hiányzott a lobogó.

A szociáldemokraták a Ringen tüntetést rendeztek. Kettőzött karhatalom vigyázott a rendre s csoportosulásoknál nyomban gummibottal lépett közbe. Sok sebesülés történt. Három horogkeresztes zászlót is kitűztek ismétretlen tettesek. Ezeket is karhatalom távolította el az épületek ormaról. Közben a rendőrség több szociáldemokrata tüntetőcsoportot szétszalatt. 225 le tartóztatás történt.

Egyébként a főiskolákon szerdán nem tartanak előadásokat, hír szerint amiatt, hogy a németországi választások eredményeivel kapcsolatban az első ízalomtól fűtött órákban elkerüljék a politikai ellenfelek közötti tettelegességek kiújulását.

— Megjelent E. R. Burroughs: Tarzan visszatérése című regénye. Ára az eddigi 95 lej helyett 57 lej. Tarzan fia c. regény szintén sajtó alatt. Ára az eddigi 156 lej helyett 57 lej. A világhírű és filmen is játszott Tarzan sorozat két legérdekesebb kötete.

FRATERNITAS Könyv- és Lapkiadó sz. nyomása Cluj-Kolozsvár, Strada Baron L. Pop (v. Brassai u.) 10. Telefon: 9-71

Taxa postală plătită în nume No. 224.713-92

da Baron L. Pop Telefon: 9-77. Havonta 118, n. avro 600, egész földre: Havon félre: Havon detések díjazab KELET" az e ssidóság egyet keink utányo rás megjelölésé

Kedden es megfen

Bucuresti-Bu Kelet tud.) Val válság megoldá néhány napig laborálási tárg ték volna a pár kosságának ide na rá Bukarest lament megnyit esa helyzet állo klubhelyiségek egy új kormán mak, a mitropo volna a nemzet rendelkező par a maga jogait. éppen ezért sie az éjszakába be diencián Duca Bratianuval, va tárgyalásainak hálalmazást kap tegye meg az e lag az öliberál many listájának. Az audienciá mindössze anv kódó fenntartot döntés jogát. E

Duca m

Kedd délben dont kellett vo levő királyi pa tömeg gyűlt ö döntését. Néhá után a tömeg gördült be a Duca autója, Titulescu is. Egy párt vezére elh a következőket előtt:

— Öfelsége alakításával. M gének az új k Titulescu a a királyi ebéde

A délutáni utolsó simítás listán s az ön téseket tették, vonatról, ame keserű kenyer liberális élesá felé. Mindössz donosai voltak legesen megál Uica tábornok a hadügy- és minisztérium hogy amenyib nál minisztere elégednie a k többi tárcák b tak ki, míg ve kult ki:

Belügymini Munkaügyi Földművelés Iparügyi: Igazságügy Közlekedést Lepadatu é niszterek. Alminiszter ügy: Iamand Radulescu.